

Ikkevold

Officiel amerikansk plakat fra 2. Verdenskrig udgivet af US Army.

IKKEVOLD udgives af Aldrig Mere Krig (AMK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AMKs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabsstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmKs hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Redaktion:

Tom Paamand 5051 0328

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Resendalvej 16
Resenbro
8600 Silkeborg

E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Fortolkning af principper

Flere bidrag til den gamle debat om Svend Haugaard.

Jens Thoft, HB-medlem i AMK i 1971 og medlem af Folketinget for SF fra 1984-94, skriver:

Tak for til Gert Mikkelsen for rosen til mig i sidste nummer. Men efter selv at have været medlem af Folketinget, har jeg i dag et mere nuanceret syn, end jeg havde i 71, hvor jeg var med til at føre kniven mod Svend Haugaard.

Han var formand for den radikale gruppe, og en af gruppeformandens vigtigste opgaver er at holde gruppen samlet. Han kunne derfor ikke både være formand og kridte skoene i forhold til militærnægtersagen.

Han måtte vælge. Gert og jeg vil mene, at han valgte forkert. Steen Gade i SF afgik som gruppeformand, fordi

han var uenig med folketingsgruppen på et vigtigt område (EU). Så den valgmulighed havde Haugaard også haft.

Haugaard blev voldsomt kritiseret for, at han var med til at ophæve muligheden for at man kunne fortryde indkaldelsen som soldat, for derefter at blive militærnægter. Det lykkedes mig at få vedtaget regler, så man vendte tilbage til „tiden før Haugaard“ – og det var jeg glad over og stolt af.

Men eksklusionen var nu ikke en af de kønneste politiske ting, jeg har foretaget mig. Den var – synes jeg i dag – udtryk for manglende forståelse for de betingelser som medlemmer af Folketinget normalt arbejder under. Så da jeg hørte, at Haugaard atter var blevet medlem af AMK, blev jeg faktisk glad.

Henning Sørensen, medlem af AMK siden 1951, skriver bl.a.:

Det generationsskifte, der foregik i AMK i 1967 og årene deromkring var nødvendigt, eftersom ingen af os lever evigt. Et historisk forløb vil altid blive vurderet forskelligt af forskellige, og nye folk vil selvsagt gribe tingene noget anderledes an, end forgængerne.

Men på nogle måder følte i det mindste undertegnede, at det var selve AMKs brede fundament, der blev anfægtet. Næppe mange af de, der ønskede Svend Haugaards fortsatte medlemskab af AMK, var enig med ham i de kompromiser, han som radikalt folketingsmedlem indgik på Christiansborg.

Men som fhv. kommunalpolitiker (for SF) ved jeg, at i politik som i livets øvrige forhold, må man somme tider gå med til noget, man ikke er så glad for, for at få noget man gerne vil have. Jeg ville under alle omstændigheder have sat grænsen et andet sted end Svend Haugaard.

AMKs landsformand fra 1942-49, salmedigter og valgmenighedspræst Uffe Hansen (1894-1994), sagde en-

gang at vor medlemserklæring må den enkelte selv fortolke ud fra sin samvittighed, dog inden for visse grænser.

Disse grænser må gå ved personlig deltagelse i nogen som helst militær foreteelse, og denne grænse overtrådte Svend Haugaard aldrig i sit 90 år lange liv! Også set i historiens lys var det efter mine begreber forkert at ekskludere Svend Haugaard, da det førte til et meget stort medklemstøb. AMK fik et knæk, vi aldrig er kommet over siden.

Jeg gjorde mig til talsmand for, at de der var imod eksklusionen af Svend Haugaard burde blive i AMK; men alt for få fulgte mit råd. Paradokset var, at ret få år efter havde næsten alle de, der ekskluderede Svend Haugaard, forladt os. Svend Haugaard kom igen; men det var der kun få af de, der gik i sympati med ham, der gjorde.

Jeg vil benytte lejligheden til at opfordre Gert Mikkelsen til atter at melde sig i AMK. Vi har i høj grad brug for medlemmer.

Jeg er iøvrigt enig med Gert Mikkelsen i hans positive vurdering af Jens Thofts indsats på Christiansborg gennem 10 år. Han sad bl.a. på min stemme!

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Landsforbundet Aldrig mere Krig har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidside er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Resendalvej 16, Resenbro
8600 Silkeborg
Tlf: 5051 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen www.FRED.dk/artikler/ffiv

Indhold

Kvinder i Irak – et glemt kapitel	4
<i>Af Annelise Ebbe</i>	
De lever i et frygtens klima, fortæller Human Rights Watch.	
Vand, krig og globalisering	6
<i>Af Regina Birchem</i>	
Vand er en undervurderet ressource – i fred såvel som i krig.	
Fredsaktivistens internet	8
<i>Af Coilín Oscar ÓhAiseadha</i>	
Nyttige oplysninger om krig med internettet.	
Håndvåben hindrer udvikling	10
<i>Af Robert Muggah</i>	
Udbredelse af lette våben fastholder den globale fattigdom.	
Militært fodaftryk i EU-forfatning	12
<i>Af Tobias Pflüger og Andreas Speck</i>	
EUs forfatningsudkast vil statsstøtte våbenindustrien.	
Fredsskat	14
<i>Af Geo Horn</i>	
Milliarder af dollars til våben har ikke givet fred.	
Tiden er kommet...	16
<i>Af Gila Svirsky</i>	
Kvinder i Sorts kommende udfordringer.	
Hvem er voldelig	18
<i>Af Aliyah Strauss</i>	
Medierne vil ikke rapportere israelsk politivold.	
Danmarks første studenteroprør	20
<i>Af Holger Terp</i>	
Desertering var en kendt protestform i det 17. århundrede.	
Broen over floden Kwai	22
<i>Af Torben Retbøll</i>	
Japan fik bygget sin „Dødens jernbane“ af krigsfanger.	
Lovløse Sverige	25
<i>Af Majken Jul Sørensen</i>	
Hvordan burde Sverige have reageret på terror?	
Og meget mere...	

Kvinder i Irak – et glemt kapitel

Organisationen Human Rights Watch beskriver kvindernes forhold i Irak under besættelsen som „et frygtens klima“.

Af Annelise Ebbe

Juli 2003 udgav Human Rights Watch en rapport om kvinders forhold i Irak under besættelsen. *Et frygtens klima* er titlen på rapporten, der systematisk beskriver, hvor ekstremt ringe sikkerheden er for kvinder og piger i Irak, især i Bagdad og Basra.

Human Rights Watch har gennemført undersøgelser og interviewet over 70 ofre for seksuel vold og bortførelse i en måned fra maj til juni 2003.

Her et kort resumé af et karakteristisk tilfælde: En eller flere piger/kvinder bliver ved højlys dag pågrebet af en eller flere overfaldsmænd, hun bliver kørt til et sted uden for byen, bliver holdt fanget, bliver voldtaget og mishandlet fysisk på anden måde.

Nogle kommer ikke tilbage. Det formodes, at disse enten er dræbt eller er ofre for menneskehandel. Andre slipper fri ved egen hjælp, atter andre bliver bragt tilbage.

Når frygtens klima tager over

Det har selvsagt en række implikationer, at kvinders sikkerhed i den grad er sat under pres.

Kvinder tør ikke gå ud, fordi alle enten selv har set eller har hørt historier om, hvordan selv en kvinde eller pige i selskab med andre kan blive bortført ved højlys dag. Historierne, de overdrevne og falske såvel som de sande, bidrager til frygten og får således stor indflydelse på kvinders/pigers hverdagsliv. Og der er ikke en politik, ikke tilstrækkelige love, rutiner eller mekanismer, der kan imødekomme deres behov.

Det politimæssige vakuum, som besættelsen har medført, har også forværret situationen. I en situation, hvor mange irakere mener, at amerikanerne kun beskæftiger sig med deres egen sikkerhed, bekræfter manglende handling og reaktion i den slags sager tyde-

Foto: weekly.ahram.org.eg

ligt besættelsestroppersnes forsømmelighed og efterladenhed, når det er irakernes sikkerhed, der er på spil.

Irakisk lov

Voldtægt, seksuel vold og bortførelse er efter irakisk lov forbrydelser, der kan straffes med lange fængselsstraffe. Alligevel er der stadig store juridiske og sociale barrierer, når ofre for den form for kriminalitet forsøger at opnå retfærdighed.

I straffeloven er der bestemmelser, der tillader en mand at gå straffri, hvis han gifter sig med en kvinde, han har bortført. På samme måde er der bestemmelser, der reducerer straffe for seksuel vold eller forsøg på seksuel vold, hvis gerningsmanden gifter sig med offeret.

Andre bestemmelser giver mulighed for stærkt reducerede fængselsstraffe for såkaldte æresdrab. En sammenkobling af to artikler i Straffeloven gør det muligt at reducere straffen for et mord til en bøde uden tilbageholdelse.

Koalitionens Midlertidige Myndighed udstedte i juni nogle forordninger,

der satte dele af den irakiske straffelovs bestemmelser ud af kraft, men det gjaldt ikke disse.

Juridiske standarder

Irak har underskrevet en række internationale menneskerettighedstraktater, der beskytter kvinders og pigers rettigheder, og disse traktater gælder også under væbnede konflikter og besættelse. Irak er ligesom USA og andre medlemmer af Koalitionen medlem af den såkaldte Fjerde Genèvekonvention og af Haagkonventionen.

Disse konventioner burde sikre kvinder og piger omfattende – også juridisk – beskyttelse mod seksuel vold og misbrug. Alligevel sker det ikke.

International lov kræver, at stater skal gribe ind, hvor der sker krænkelser af menneskerettighederne, og at de skal tage forholdsregler for at forhindre det. Hvad angår krænkelser af den kropslige integritet, har staten pligt til at retsforfølge krænkelserne.

Ifølge international humanitær lov, Haagkonventionen og Fjerde Genèvekonvention har besættelsesmagten pligt

til at genoprette og opretholde offentlig orden og sikkerhed og at vise respekt for fundamentale menneskerettigheder for indbyggerne i det besatte område.

Fjerde Genèvekonvention lægger især vægt på, at „kvinder skal beskyttes mod angreb på deres ære, især mod voldtægt, tvungen prostitution eller enhver form for usømmeligt angreb“.

Udover disse generelle forholdsregler skal besættelsesmagten sikre en effektiv administration af retssystemet. For de fleste sagers vedkommende betyder det, at besættelsesmagten skal benytte sig af den eksisterende straffelov, med mindre denne lov udgør en trussel mod besættelsesmagts sikkerhed eller udgør en hindring for gennemførelsen af den Fjerde Genèvekonvention.

De nævnte bestemmelser i irakisk straffelov udgør en hindring for Koalitionens forpligtelse til at sikre kvinders og pigers fundamentale rettigheder. Det kan i al korthed siges, at der er fire vitale områder af den irakiske administration, hvor kvinder bør inddrages:

- 1) demokrati og regeringsførelse
- 2) økonomiske aktiviteter
- 3) forfatning og anden lovgivning
- 4) det civile samfund.

Demokrati og regeringsførelse

Iraks historie gennem mange år er karakteriseret ved undertrykkelse og udelukkelse af et meget stort flertal af befolkningen fra at træffe beslutninger og være med til at føre dem ud i livet.

Hvis demokratiet skal vinde fodfæste, er det altafgørende, at en kultur, der omfatter gennemsigtighed og inddragelse vokser frem, også sådan at de marginaliserede og de der har fået frataget deres stemmeret, bliver integreret i beslutningsprocesserne.

Kvinder udgør 55 procent af den irakiske befolkning, og det er vigtigt at sikre, at dette befolkningsflertal sikres fuld og aktiv deltagelse i ledelses- og regeringsstrukturer både på lokalt og nationalt niveau.

I de seneste 20 år hvor Irak er gået fra den ene krig til den anden, har kvinder i stigende omfang skullet tage ansvar for deres lokalsamfund.

Ikke desto mindre er der en tendens til her såvel som i andre krigshærgede

samfund, at de bliver udelukket fra den politiske elite og fra politisk deltagelse på det nationale niveau. Hvis dette skal ændres, må der gøres en aktiv indsats i lokalsamfundene og i kvindenetværker for at identificere mulige kvindelige ledere.

Økonomiske rettigheder

Kvinder er blevet særlig hårdt ramt af det økonomiske sammenbrud, mange har mistet deres job. Selvom FN's Olie for Mad-program gennemsnitligt betød en lille forbedring for befolkningen, var omkring 80 procent af fabrikkerne i den private sektor lukket og 50 procent af arbejdsstyrken arbejdsløs i slutningen af 2000.

Nedgangen i antallet af job på fabrikkerne førte til, at mænd fortrængte kvinder fra uddannelses- og sundhedssektoren og fra kommunale administrationer. Kvinderne udgør nu kun 19 procent af arbejdsstyrken, koncentreret på landbruget og i servicesektoren. Genopretning af økonomien er en vigtig del af genopbygningen. I den proces skal kvindernes økonomiske rettigheder sikres.

Under konflikter trænges kvinder tilbage til traditionelle kvindejob. Internationale hjælpeprogrammer forværrer ofte problemet ved at tilbyde kvinder mulighed for *micro credits* i stedet for *macro credits*.

Det vil sige, at kvinder bliver tilbudt tilskudsordninger til det nære, det som de i forvejen forventes at ville tage sig af, systuer osv. og ikke til det, der økonomisk batter og ville sikre deres fremtidige økonomiske situation.

Micro credits giver dermed kvinderne mulighed for at komme ind i den økonomiske sfære, men de sikrer ikke kvinderne en bedre stilling og tager heller ikke højde for de udfordringer, kvinder i konfliktområder står overfor. Desuden tilgodeser *micro credit*-programmerne ikke de behov, uddannede kvinder har.

Det er vigtigt, at kvinderne i Irak får de samme muligheder for indtægt og beskæftigelse som mænd. Og det er vigtigt, at man skaber programmer, der både imødekommer de øjeblikkelige behov og skaber mulighed for længerevarende bæredygtighed og vækst.

Kvinder i forfatning og love

På papiret var Iraks midlertidige forfatning fra 1990 demokratisk, folket skulle regere, der skulle være magtdeling osv. I praksis var det Saddam Hussein og hans Ba'ath-parti, der sad på magten, det var ham, der udpegede, forfremmede og afskedigede.

Den manglende sammenhæng mellem teori og praksis betyder, at der i Irak ikke er tradition for at arbejde for eller med en forfatning, man kan stole på. Der er mange ting, der skal tages højde for i en sådan forfatning. Kun to ting nævnes her:

Det er vigtigt, at kvinders rettigheder bliver skrevet ind i forfatningen. Det vil være med til at sikre, at kønsligestilling og respekt for kvinders rettigheder bliver fundamentale værdier i det Irak, der vokser frem. Religiøse traditioner må adskilles fra enhver civil lovgivning og straffelovgivning. Det må også skrives ind i forfatningen.

Det civile samfunds betydning

Det civile samfunds betydning kan næppe overvurderes som en betydningsfuld med- og modspiller til staten og de statslige institutioner.

Opbygningen af det civile samfund i Irak er vigtig allerede i denne fase af genopbygningen, og genopbygningen må finde sted på en måde, der tillader civilsamfundet at genetablere sig.

Især for de irakiske kvinder bliver det vigtigt at skabe rum for det civile samfund. Kvinder udgør nemlig 60 procent af lederne i det civile samfund i konfliktgrangamte områder.

Erfaringerne fra andre konfliktramte områder viser, at kvinderne spiller en vigtig rolle i udviklingen af civilsamfundet, og at de er effektive fortalere for kønssensitiv lovgivning, yder traumebehandling, støtter demobiliserede soldater, deltager i nedrustning etc.

I Irak er der masser af huller af fylde for kvinderne i civilsamfundet. De bør have kvindeorganisationers og kvindegrupperes støtte fra resten af verden.

I slutningen af november udkom bogen „Irak – er freden brudt ud?“, som ovenstående er et uddrag fra.

Bogen kan købes til særpris gennem www.nejtilkrig.dk

Vand, krig og globalisering

Vand er en undervurderet ressource – i fredstid såvel som i krigstid. Her kastes der lys over den store betydning af vand.

Af Regina Birchem

Vi lever i en tid, hvor vores tilværelse bliver afgørende ændret af de handlinger, der følger i kølvandet af troen på, at vores sikkerhed ligger i militær overlegenhed med anvendelse af våben, der ikke blot er beregnet til at dræbe, men også til at indgyde frygt.

Vi bliver skræmte over tabet af uskyldige liv eller liv dømt til smerte og invaliditet. Vi bliver stumme over de ufattelige tab, menneskeheden har lidt. Kunstgenstande og skrifter, kunst og kultur er blevet ødelagt, brændt eller stjålet fra irakiske museer, biblioteker og arkiver. Ingen teknologi kan erstatte disse tab.

Der er fremført mange grunde til krigen i Irak, befrielsen af det irakiske folk er den hyppigste. Den kendsgerning, at Irak har verdens næststørste oliereserve og måske uopdagede olieforekomster er nok den vigtigste.

En anden naturressource i Irak der sjældent nævnes, er vand. De to store floder Eufrat og Tigris med omliggende vådområder er uvurderlige naturressourcer for det tørre, tørstige Mellemøsten.

Vi kan leve uden olie, men vi kan ikke leve uden vand.

I dag er regionens behov for vand til landbrug, industri, husholdninger og vandudviklingsprojekter en kilde til væbnede konflikter mellem Syrien, Irak, Tyrkiet og kurderne. Iraks og Tyrkiets store afledningsprojekter har allerede forårsaget omfattende ændringer af de unikke vådområder omkring flodernes vidtstrakte centrale dele.

Det står stadig tilbage at se, hvad fremtiden efter krigen vil bringe i Irak. Den amerikanske vandgigant *Bechtel* fik af USA tildelt store kontrakter ved genopbygningen af Iraks infrastruktur. *Bechtel* er også medspiller på energiområdet.

En tørstig verden

Verden og ikke kun Mellemøsten står over for alvorlig vandknaphed. Det skønnes, at halvdelen af verdens befolkning ikke vil have tilstrækkeligt frisk vand i 2025. Verdensbanken ser endnu mere sort på det: to tredjedele af verdens befolkning vil ikke have frisk drikkevand i 2025.

I dag er der 1,2 milliarder, der ikke har rent drikkevand. 2,4 milliarder har ikke tilstrækkelig sanitet og kloakering. Det vurderes, at 3,4 millioner mennesker bliver dræbt af sygdomme, de påføres gennem vand. De fleste af dem er børn. Hver dag dør 6000 børn af den type sygdomme.

I de seneste 10 år har diarré-relaterede sygdomme slået flere børn ihjel end antallet af mennesker, der har mistet livet under væbnede konflikter siden 1945. Halvdelen af de hospitalsindlagte verden over er der på grund af sygdomme, de har pådraget sig gennem vand.

Vi bruger vand, som om vandforsyningen aldrig vil høre op. Vi begynder at blive konfronteret med udtørrede kilder, floder der ikke længere flyder, reservoirer der er faretruende lave, og byer der synker. Mexico City falder 50 cm om året, fordi grundvandet fjernes hurtigere, end det kan erstattes. Sidste år var den mest tørre, man nogensinde har registreret i mange stater i USA.

Hvor meget vand er der?

Kina har en fjerdedel af jordens befolkning og kun seks procent af verdens ferskvand. Vandforsyningen er kritisk til Beijing og til stort set resten af landet. I 1972 udtørrede Huang He for første gang i historien, før den nåede havet. I 1997 var der 226 dage, hvor den ikke nåede frem.

Vi kan se disse vandforsyninger svinde ind, floder tørre ud og græs blive brunt. Hvad vi ikke kan se, er det der sker i undergrunden, hvor det

meste af det tilbageværende vand befinder sig. Her arbejder forurenede spildevand, nedsivende giftstoffer og saltvand sig ned i de vandførende lag i undergrunden og truer og ødelægger vandressourcerne.

„*Water, water everywhere...*“ Næsten alt verdens vand, 97 procent, er i havene og er for salt til at drikke eller bruge i landbruget. En procent er låst i isbjerge og indlandsis. En procent er låst i geologiske formationer dybt inde i jorden. En procent er tilbage til at drikke og bruge til fødevarer.

Vi har heldigvis oplysninger om situationen. Forskere, hydrologer, videnskabsmænd og andre specialister har givet god dokumentation om vandsituationen. Det er meget påkrævet, at vi handler.

Vand til alle eller for profit?

Eftersom problemet er kendt, og vi bliver mere og mere desperate efter vand, har profitmagere set det som mulighed for at skaffe sig profit. Den økonomiske globalisering i det 21. århundrede bliver styret af vandkrisen.

Den økonomiske udviklingsmodel, der er baseret på regler der fastsættes af de store selskaber og finansmarkederne forsøger at forme en fælles, global markedsøkonomi. Økonomisk frihed, ikke nærdemokrati og økologisk overlevelsessevne sætter reglerne.

I den form for økonomisk globalisering er alt til salg – også vand. Når vand bliver defineret som et behov og ikke som en basal menneskeret, bliver det betragtet som et produkt og en ydelse, der kan købes og sælges for profit.

Verdensbanken har kaldt vand for det 21. århundredes „olie“. De store selskaber som de franske *Vivendi Universal* og *Suez Lyonnaise des Eaux*, den tyske gigant *RWE* og *Bechtel* i San Francisco kappes om profitterne. I USA arbejder de under forskellige

navne som fx *American Water Works*, *United Water (Suez)* og *US Filter (Vivendi)*.

Vand og kvinders virkelighed

I de fleste kulturer spiller kvinder og mænd forskellige roller og har forskellige ansvarsområder, hvad angår brug og forvaltning af vand.

I mange lande er det kvinders pligt at hente vand. I Afrika bruger kvinder og piger tre-fem timer om dagen, og bruger cirka en tredjedel af den energi, de får fra deres føde, til at hente vand.

I skolerne er det ofte pigerne, der må tage tid fra til at sørge for vand. Arbejdet hjemme forhindrer mange piger i at gå i skole, og den energi de bruger på det daglige husholdningsarbejde, påvirker også deres skolearbejde. Hvis nogen bliver syge af sygdomme, de har pådraget sig gennem

vand, er det sandsynligvis pigerne, der bliver hjemme og tager sig af dem. De unge piger bliver ofte hjemme fra skole, når de har menstruation, fordi der mangler hygiejniske faciliteter.

Rollen som den, der henter vand, forhindrer kvinder i at få uddannelse og skaffe andre indkomstskabende aktiviteter og deltagelse i kulturelle og politiske aktiviteter.

Når kvinder/piger bærer de tunge vandbeholdere, giver det akutte fysiske problemer. I Afrika er kvinderne også ansvarlige for landbruget, hvilket også omfatter at de skal skaffe vand. Mænd har normalt betalt arbejde.

Mænd bruger vand og sanitære faciliteter, men normalt er det kvinders ansvar at sørge for sundheden.

Kvinder bruger ofte planter til medicinsk brug. Tabet af skov og biodiversitet er relateret til vand.

Af disse grunde bør kvinder høres, når forvaltningen og planlægningen af vandressourcer skal diskuteres. Succesfulde projekter kræver kvinders fulde deltagelse.

Kvinder klemte af privatisering

Situationen i Ghana, hvor vandet har været privatiseret i mere end fem år, er blevet studeret af *FNs Udviklingsfond for Kvinder* og nogle institutioner i Ghana.

Store selskaber blev i adskillige udbudsrunder bedt om kun at byde 30 millioner dollars mod forventede 350 millioner dollars fra den ghanesiske regering.

Privatiseringen af vandet kom som et resultat af en strukturel tilpasning, der påbød Ghana at privatisere et antal

statslige virksomheder herunder *Ghana Water Company*.

Privatisering og fuld omkostningsinddækning blev også en forudsætning for lån fra Verdensbanken til jernbaner, elektricitet, uddannelse og bankvirksomhed.

Disse reformer havde ikke som mål at imødekomme Ghanas egne prioriteringer eller en universel adgang til basale fornødenheder som vand. De selskaber, der blev forud kvalificerede af donorer som *USAID* og *British Department of International Development* er de velkendte store selskaber: *Vivendi*, *Suez*, *Saur*, *Biwater*, *Nuon* og det amerikanske selskab *Bechtel*, der arbejder i Ghana som *International Water*.

Der var mangel på gennemsigtighed i hele processen. Modstandere af det, der foregik, argumenterede for at noget så basalt som vand ikke kunne besluttes i selskabernes bestyrelseslokaler.

Over 70 procent af befolkningen i det nordlige Ghana lever under fattigdomsgrænsen. I Ghana, hvor 50 procent af befolkningen tjener under to dollar om dagen, betyder stigende vandpriser til fuld omkostningsinddækning, at flertallet af befolkningen ikke får adgang til vand.

I nogle regioner bruger de meget fattige otte til tolv procent af deres månedlige indtægter på vand, mens de ikke-fattige bruger knap 5 procent af deres. En ny undersøgelse har vist, at fire befolkningsgrupper i Accra brugte op til 25 procent af deres indtægter på vand.

Dertil kommer, at over 2000 arbejdere blev fyret af *Ghana Water Company*, og ikke ansat af de udenlandske selskaber.

Når man sælger vand på det åbne marked, imødekommer det ikke de fattiges – og især ikke kvindernes – behov. Kvinderne har båret de største byrder.

Regina Birchem er biolog. Hun er medlem af den amerikanske sektion af WILPF, tidligere vicepræsident og en af to forkvinder for WILPFs Komité for bæredygtig udvikling. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Fredsaktivistens internet

En række nyttige tips til at finde – og videreformidle – saglige og skandaløse oplysninger om krig med internettet.

Af Coilín Oscar ÓhAiseadha

Det er formodentlig de færreste læsere, der kender mit navn, men min erfaring er, at alle, der har fulgt med i debatten om invasionen i Irak i de danske aviser siden oktober 2002, alligevel har læst en eller anden artikel, som er blevet til på baggrund af mit oplysningsarbejde.

Det er på den baggrund, at jeg tilbyder nogle tips til internetsøgning efter saglige og skandaløse oplysninger om krig og fred samt til brug af e-mail til at formidle disse oplysninger videre igennem medierne.

Den mest nyttige søgemaskine på internettet er Google, som findes på www.google.dk. Jeg fremlægger her nogle grundlæggende teknikker og fiduser med praktiske eksempler fra mine egne aktiviteter. For at sortere mellem de milliarder af websider, som Google har indekseret, er det væsentligt at vælge nogle specifikke søgetermer – gerne egennavne og varemærker.

Hvad er det for nogle ord, der må være på den side, du leder efter, men som ikke vil være på 10.000 andre? Dels gælder det om at betragte søgemaskinen som et spændende stykke legetøj og at have det sjovt med at prøve forskellige ting af.

Prøv følgende eksempler:

truthout

Dette fører til netmagasinet TruthOut. Her fandt jeg fx en engelsk oversættelse af Khaled Bayomis interview i Dagens Nyheter den 11. april 2003, hvor han fortæller om, at amerikanske tropper iværksatte plyndringer i Bagdad. Jeg sendte denne artikel videre til en række journalister og historien blev derefter bragt i både Information og Ekstra Bladet.

iraq nagy

En søgning på disse to ord fører til Tom Nagys artikel „The Secret Behind the Sanctions“, hvor han beskriver en række amerikanske efterretningsrap-

porter, som beviser, at sanktionerne mod Irak blev brugt med den overlagte hensigt at ødelægge det irakiske vandrensningsystem.

iraq nagy denmark

En søgning på disse tre ord fører til min artikel om Tom Nagys besøg i Danmark i juni 2002.

binsc

Dette fører til en database, hvor man kan søge efter de såkaldte „cage codes“ – løbenumre, som identificerer våben og militært udstyr brugt af NATO.

milmo 96214

Også tal kan anvendes som søgetermer. Denne kombination fører til Cahal Milmos artikel om et amerikansk missil, der ramte en markedsplads i Bagdad i slutningen af marts.

Min gode kammerat Billy O’Shea brugte BINCS-databasen (nævnt ovenfor) til at identificere missilet i første omgang. Jeg sendte Billys tips til den britiske forsker Glen Rangwala, som formidlede oplysningerne videre til de britiske medier.

Historien blev bragt i TV-avisen og førte til spørgsmål i Underhuset. Databasen afslørede bl.a. fabrikantens adresse i Texas, hvor der så blev holdt en demonstration.

whitaker 96214

En stavfejl giver nogle gange et enestående søgeord. Prøv følgende:

treatmment

Dette fører til efterretningsrapporten „Iraq Water Treatment Vulnerabilities“, som i januar 1991 beskrev det irakiske vandrensningsystems sårbarhed under sanktionerne.

I visse tilfælde kan det betale sig at prøve forskellige stavemåder – fx:

96214 shula

96214 shuale

96214 shu’ale

Nøjagtige citater, overskrifter og andre kombinationer af ord i en bestemt rækkefølge kan være meget nyttige.

Prøv fx:

„hemmeligheden bag sanktionerne“

Her kan man læse en dansk oversættelse af Tom Nagys artikel om det amerikanske militærs undersøgelser af det irakiske vandrensningsystem.

Man kan begrænse en søgning til et bestemt domæne på nettet ved at bruge ordet „site:“ efterfulgt af domænet som søgeord. Eksempler:

sponeck site:dk

scott ritter site:dk

På den måde kan man finde oplysninger om, hvad Hans von Sponeck og Scott Ritter lavede, da de besøgte Danmark sidste efterår.

site:gulflink.osd.mil cholera

Denne søgning fremkalder en række dokumenter, som ligger på det amerikanske forsvarsministeriums Gulflink-hjemmeside og som henviser til den smitsomme sygdom kolera. Nogle af disse dokumenterer den overlagte ødelæggelse af det irakiske vandrensningsystem.

site:mil afdd strategic attack

Denne søgning fører til det amerikanske luftvåbens doktrindokument, hvor angrebene mod det irakiske elsystem under Golfkrigen beskrives som „extremely effective“.

site:folketinget.dk „dishonest case“

Denne søgning fører til Glen Rangwalas analyse „The dishonest case for war on Iraq“, som Hans von Sponeck afleverede i det Udenrigspolitiske Nævn den 8. oktober 2002. Analysen er blevet scannet og lagt på Folketingets hjemmeside som et bilag til referatet.

site:it „mfr 96214“

site:br „mfr 96214“

site:jp „mfr 96214“

Historien om det amerikanske missil, der ramte en markedsplads i Bagdad i marts, er blevet bragt videre på forskellige sprog, herunder italiensk, brasiliansk og japansk.

Nogle af de mest pålidelige og værdifulde oplysninger på nettet ligger gemt i databaser, hvor de almindelige søgemaskiner som Google ikke kan indekser dem.

Jeg har allerede nævnt BINCS-databasen som et oplagt eksempel. Prøv selv at eksperimentere med cage-koden fra markedspladsmissilet:

30003-704ASB7492 MFR 96214 09.

Det mest væsentlige indhold af de landsdækkende danske aviser ligger på avisernes databaser på nettet. I visse tilfælde skal man betale for at få adgang, men noget af det bedste er gratis.

Prøv fx at søge efter mit ganske usædvanlige fornavn i dagbladet Informations arkiv. Arkivet findes ved at klikke på ordet „Arkiv“ i venstre menubjælke på www.information.dk. Her kan man finde bl.a. et lidt overdrevent interview, som Informations Rasmus Egelund har lavet med mig.

De andre aviser kan findes ved at slå dem op i Google.

På biblioteket kan man søge i et arkiv over samtlige danske aviser ved at bede om lov til at søge i InfoMedia-databasen, www.infomedia.dk.

En søgning i Google efter ordene „dansk oplagskontrol“ fører til en hjemmeside, hvor man kan se statistik over de danske avisers oplag.

Her kan man fx finde oplysninger om, hvor mange kunder Berlingske Tidende har mistet mellem 1. halvår 2002 og 2003.

Den slags oplysning har jeg brugt som et godt argument for at aviserne skal lave en ordentlig dækning af udviklingen i Irak.

Jeg håber mine tips er nyttige og glæder mig til at få at vide, hvad de bliver brugt til.

Nærmere oplysninger om forfatterens oplysningsarbejde: www.danirak.dk.

Vedrørende kurser for aktivister, kontakt mig på telefon 2192 5666 eller peacemail@danirak.dk.

Se også FRED.dk/findfred.

Elektronisk indflydelse

Elektronisk post har enorme muligheder, som den danske fredsbevægelse endnu ikke har mestret. Hermed nogle forslag:

1. Hils på journalisterne og tak dem for de gode artikler, de skriver. De får mest ofte kritik og bliver derfor vældig glad for at få ros fra læserne. Journalistens mail-adresse kan enten læses i den trykte avis eller eventuelt fremkaldes ved at klikke på navnet under overskriften på nettet.

2. Skriv til journalisten, hvis der er noget, du tvivler på – fx hvis vedkommende har overfortolket en meningsmåling, så kan du spørge om kilden. Være høflig!

3. Skriv til redaktørerne for at gøre dem opmærksom på faktuelle fejl. I de fleste tilfælde er det debatredaktøren, man skal skrive til. Kig i avisen (eventuelt på nettet) for nærmere oplysninger.

4. Send gode artikler og andre oplysninger til relevante journalister. Jeg kan nævne fire tilfælde, hvor mine tips har givet inspiration til en forside på Information, og to tilfælde, hvor de har givet inspiration til opslag i Ekstra Bladet. Skriv altid en god overskrift i emnelinien og et par linier i din mail om, hvorfor du synes journalisten skal være interesseret i materialet. Hvad er enestående ved den pågældende artikel?

5. Skriv direkte til politikerne. Enhedslisten og SF er særlig interesserede i saglige materialer, som kan styrke deres kritik af regeringen. Kristendemokraterne er modtagelige over for saglige oplysninger vedrørende fx Vestens krigsforbrydelser mod Irak. Og der er mange flere muligheder at eksperimentere med.

6. Indsendelse af læserbreve, debatindlæg og kronikker. Læs avisens instrukser meget nøje!

7. Invitationer til foredrag, debatmøder, demonstrationer, m.m. Her gælder det om at vedligeholde og udbygge gode mailinglister. Brug BCC-feltet i mailprogrammet, der skjuler modtagernes adresser for hinanden.

8. På længere sigt ser jeg gode muligheder for at oprette et nyhedsbrev, hvor en gruppe engagerede aktivister regelmæssigt distribuerer pressemeddelelser og rapporter vedrørende fredsdemonstrationer over hele verden. For eksempel holdt den belgiske gruppe Bomspotting den 25. oktober en aktion, hvor nogle „civile våbeninspektører“ invaderede NATOs hovedkvarter og tvang politiet til at arrestere 500. Den slags bør de danske medier få nys om i god tid fremover.

9. Det kunne være meget nyttigt at oprette en mailingliste, hvorved aktivister kunne veksle oplysninger, skrive sammen og koordinere vores anstrengelser.

10. Lige nu er vi vist mange, der skriver indlæg til Information, mens alt for få skriver til fx Berlingske Tidende og Jyllands-Posten. Det kunne være smart at fordele opgaverne, så vi regelmæssigt kom til orde i alle landsdækkende aviser.

Mens e-mail er nyttig, foretrækker jeg telefon eller almindelig post, når jeg kan komme til det. For eksempel, hvis jeg opdager noget skandaløst, veldokumenteret og aktuelt, så ringer jeg til aviserne og nyhedskanalerne for at gøre dem opmærksom på det. Da Komitéen „Lad Iraks Folk Leve“ arrangerede interviews med Hans von Sponeck og Scott Ritter sidste år, så udsendte vi invitationer via *almindelig post*.

Håndvåben hindrer udvikling

Den store udbredelse af revolvere, rifler og håndgranater fastholder den globale fattigdom og gavner de rige landes økonomiske og politiske interesser.

Af Robert Muggah

Den økonomiske udvikling i de fattige lande i Afrika, Asien og Latinamerika undermineres af den store udbredelse af lette håndvåben som revolvere, rifler og håndgranater, men er det de rige landes økonomiske og politiske interesser, der har forhindret de globale institutioner herunder FN i at gøre noget effektivt ved problemet?

De er billige, let tilgængelig og nemme at transportere: Der er ca. 500 millioner håndvåben i cirkulation rundt om i verden, en for hvert tolvte menneske, og de er i dag lettere at få fat på og koster mindre end nogen sinde før. I Sudan kan en Kalashnikov riffel købes til samme pris som en kylling, og i USA er der flere våbenforretninger end McDonald's restauranter.

„*The Small Arms Survey*“ skønner at håndskydevåben tegner sig for op mod 90% af dødeligheden i moderne konflikter, og at mere end 500.000 dræbes hvert år, og mange flere invalideres som følge af misbrug af håndvåbnene (anvendelse, der ikke er legaliseret af nationale eller overnationale autoriteter). I de fattige lande i Afrika og Latinamerika er der mere end dobbelt så stor chance for at blive offer, som i de rige vesteuropæiske lande.

Håndvåbnenes lave pris og lette tilgængelighed underminerer både direkte og indirekte såvel kvaliteten som kvantiteten af udviklingen i den tredje verden hvor mange lande er indviklet i en eller anden form for konflikt.

Fra Latinamerika til Afrika syd for Sahara samt i Syd- og Sydøstasien går befolkningens knappe ressourcer til at pleje sårede og betale for uformelle sikkerhedsforanstaltninger som vagtværn og paramilitære styrker i stedet for at blive investeret i øget trivsel og økonomisk fremgang.

Misbrug af håndvåben medfører øget udvandring, mindre handel, færre

udenlandske investeringer og obstruktion af internationalt hjælpearbejde. De billige skydevåben gør det meget vanskeligt at genopbygge samfundet efter en krig, fordi knapheden på ressourcer og fraværet af lov og orden får mange mennesker til at gribe til vold.

Lokale løsninger

Fattigdom og vold er sammenflettede, derfor skal bekæmpelsen af dem også være det. Undersøgelser har bekræftet, at investeringer der øger borgernes sikkerhed – fra styrkelse af politiet i Malawi til bedre vejbelystning og infrastruktur i Albanien – reducerer både volden og fattigdommen.

Det har de internationale institutioner endnu ikke anerkendt. Det er overladt til de fattige lande selv uden megen hjælp udefra at håndtere de vidtrækkende konsekvenser af håndvåbnenes tilgængelighed og lave pris.

Mange af de berørte samfund har selv søgt at finde løsninger. Den populære antagelse om at når våben én gang er blevet en del af en kultur, forsvinder de ikke igen, har vist sig ikke at holde stik. „*The International Network on Small Arms*“ har dokumenteret en lang række nationale anstrengelser – der ofte ikke når frem til pressen – som antivåbenkampanjer i Rio de Janeiro og våbenfri zoner i Johannesburg.

Fra hensigter til handlinger

Både nationalt og internationalt er man efterhånden begyndt at se våbentrafik og kontrol med håndvåben som en del af udviklingsproblematikken, ja som en hovedhjørneste i den internationale sikkerheds- og udviklingsdagsorden, men det har vist sig mere end vanskeligt at omsætte de gode hensigter til handlinger.

På grund af egne økonomiske interesser er der mange nationer, som ikke vil deltage i projekter, der søger at reducere den væbnede vold ved at ind-

skrænke de lokale markeder for håndvåben. I dag udgør den legale handel med disse våben omkring 5 billioner dollars pr. år – ca. 10 % af verdens våbenhandel, dertil kommer yderligere en billion dollars i illegal global handel.

De aktuelle internationale programmer for kontrol med håndvåbnene fokuserer udelukkende på den illegale handel, selv om langt de fleste våben der sælges illegalt kommer fra legale kilder.

Under den kolde krig var det kun en håndfuld lande, der producerede håndskydevåben. Nu er 95 lande, næsten halvdelen af alle verdens nationer, legale producenter af den slags våben, ofte kopier af berømte modeller som AK-47. Fattige lande, som f.eks. Pakistan, har tilladt en slags hjemmeindustri med fabrikation af våben.

Det er usandsynligt, at ret mange af disse lande vil stoppe produktionen uden massiv økonomisk assistance udefra, på grund af deres ringe økonomiske ressourcer, der gør øgning af salg og eksport bydende nødvendig.

USA

Langt fra alle regeringerne i de lande, der har kapital at bidrage med til den internationale kontrol med håndvåben, betragter civiles ejendomsret til våben som et problem. Således sikrer artikel 2 i USAs forfatning borgernes ret til at eje og bære våben.

På den baggrund blokerede USA i 2001 for FNs forsøg på at indføre forbud mod civiles ejendomsret til skydevåben – til stor skuffelse for de deltagende afrikanske nationer.

USA blokerede ved den lejlighed også for FNs ønske om at begrænse handel med håndvåben til kun at være tilladt på regeringsplan, igen en politisk mærkesag for de afrikanske stater. USAs delegerede John Bolton begrundede det med nødvendigheden af at

Våben Top 10

Top 10-liste over markedet for håndvåben med værdi angivet i millioner US \$.

1	USA	>1200
2	Tyskland	384
3	Rusland	100-150
4	Brasilien	100-150
5	Østrig	60
6	Czech. Rep.	59
7	Storbritannien	44
8	Syd Korea	43
9	Sverige	40
10	Polen	40

Kilde: *Small Arms Survey*.

kunne hjælpe undertrykte befolkningsgrupper til at forsvare sig mod regeringer der begik folkedrab, og han fastslog at: „Det er irrelevant at skelne mellem regeringer og ikke-regeringer for at fastslå hvem der er ansvarlige, og hvem der er uansvarlige slutbrugere af våbnene“.

USA er verdens største eksportør af håndvåben.

Og Verdensbanken

350.000 tidligere krigsdeltagere fra Rwanda, Burundi og Den Demokratiske Republik Congo er omfattet af et hjemsendelses- og reintegreringsprogram, der skal mindske væbnet vold i krigshærgede områder. Programmet er støttet af Verdensbanken.

Nu insisterer Verdensbankens på at ingen af de midler, der doneres til dette projekt, direkte må anvendes til afvæbning og kontrol med håndvåben, i det denne kontrol ikke kan betragtes som et emne for udviklingsbistand.

At Verdensbanken er ude af stand til direkte at støtte afvæbning er paradoksalt og tjener til at underminere regionale initiativers succes på området. Håndvåbnene er udbredt overalt i fat-

tige samfund på grund af krige og den almindelige utryghed der følger med et liv i fattigdom.

FN-institutioner, NGOer og andre internationale interessepartnere skal finde relevante mål for deres kampagner, mål der nemt lader sig kommunikere ud til offentligheden og politikerne, og omforme dem til politiske mål for donorer og berørte lande.

At hjælpe udviklingslandene med at reducere mængden af håndvåben er en investering, der forrenter sig. Det internationale samfund må fastholde at kontrollen med håndvåben skal have prioritet som en vigtig del af bekæmpelsen af den globale fattigdom.

Håndvåbnenes ringe vægt betyder, at børn nemt kan trænes til at bruge dem. FN skønner at der hele tiden er mere end 300.000 børnesoldater involveret i 30 konflikter rundt om i verden. Børnene bliver rekrutteret til at kæmpe i disse konflikter fordi de er adrætte, hurtige og lydige.

Man har regnet ud at omkring halvdelen af deltagerne i Liberias blodige borgerkrig var under 18 år. Den overvældende majoritet af dem kæmpede ved at bruge håndvåben.

UN biennial Meeting on Small Arms: „The UN Biennial Meeting of States to Discuss the Action Programme on Small Arms Control“ er en konference i FN regi, der fremover forventes afholdt hvert andet år. Det første møde i juli blev en konfrontation mellem de rige og de fattige. Denne artikel blev skrevet op til mødet.

Forfatteren Robert Muggah er seniorforsker ved „The Small Arms Survey“, et uafhængigt forskningsprojekt ved Geneves Universitetets Institut for Internationale Studier i Schweiz. Det tjener som den vigtigste internationale kilde til offentlig information om alle aspekter vedrørende håndvåben. Se www.smallarmssurvey.org

„The international Action Network on Small Arms“ IANSA er en NGO-organisation, et internationalt netværk af mere end 340 organisationer fra 71 lande, der arbejder med at forhindre udbredelse og misbrug af håndvåben og lette våben. IANSA har adresse i London. Se www.iansa.org

Artiklen er oversat af Bodil Kofoed Nielsen fra „Peace News“ Sept-Nov 2003. Læs også på dansk om www.amnesty.dk/kampagner/vaabenkontrol

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Giv ikke Danmark plads i Sikkerhedsrådet!

Danmark er favorit til en af de skiftende pladser i FN's Sikkerhedsråd fra 2005-2006. En dansk gruppe har kontaktet udenlandske ambassader og FN for at advare om, at den nuværende regerings politik strider mod Danmarks generelt gode omdømme, og at Danmark ikke hører hjemme i Sikkerhedsrådet. „Regeringens politik, som i sidste instans fremmer både fattigdom og terrorisme, er i grel modstrid med det internationale samfunds dybeste behov“, skriver gruppen.

Våbenfirma plantede spioner hos aktivister

Flere „muldvarpe“ spionerede i årevis hos den engelske kampagne mod våbenhandel, betalt med millioner af den multinationale våbenproducent BAE Systems. Firmaet betalte i 90'erne et firma for at skaffe oplysninger om kampagner, der kunne skade våbenhandlen, specielt i forbindelse med et milliardsalg af kampfly til Indonesien. Også adskillige parlamentsmedlemmer, der støttede kampagnerne, blev overvåget tæt.

PET advarer mod hård udlændingelov

Politiets Efterretningstjeneste advarer i sin første årsberetning om, at det få uventede konsekvenser at forringe udlændingenes kår i Danmark: „Forhold, der kan have medvirket til fravalg af Danmark som målområde, kan være de relativt gode opholdsmæssige og økonomiske forhold, som udlændinge med fast ophold traditionelt har haft i Danmark ... Vurderingen af risikoen for terrorangreb i Danmark er imidlertid en dynamisk proces, hvor ændringer i de eksisterende forudsætninger kan spille ind på vurderingen“.

DDR myrdede svensk journalist

Østtyskland havde en hemmelig specialgruppe, der blev sendt ud for at myrde særligt besværlige DDR-modstandere. Den svenske våbenfabrik Bofors solgte i 1984 våben gennem DDR videre til Iran, på trods af Iran-Irak krigen. En svensk tv-journalist kom på sporet af historien, og blev dræbt. Tysk politi mener nu, at de har anholdt morderen.

Europæisk samling af våbenindustrien

Nationale våbenfirmaer vil nu være internationale, og søger specielt europæiske partnere, for at skabe så store enheder, at de kan klare konkurrencen med USA.. Tyske ThyssenKrupp og franske Alstom, der bygger ubåde og krigsskibe, forsøger at skabe et samlet europæisk værft for forsvarsindustrien. Andre firmaer søger også partnere, og den tyske regering vil lovgive om salg for at holde USA på afstand.

Soldater beskyldt for gruppevoldtægt

650 kvinder fra Kenya anklager det britiske forsvarsministerium for at ignorere, at større grupper britiske soldater siden begyndelsen af 70'erne har deltaget i gruppevoldtægter. Kvinderne bor i et område ved Mount Kenya, hvor det britiske militær har en stort øvelsesområde. Kenyanerne fik ved en anden retssag sidste år 50 millioner kroner i erstatning for dræbte og sårede på grund af efterladt ammunition i øvelsesområdet.

Israelske piloter protesterer mod luftangreb

27 piloter fra det israelske luftvåben protesterer mod luftangreb på Vestbredden og i Gaza. De nægter at deltage i disse missilangreb, der er rettet mod militante palæstinensiske ledere, men har ramt mange civile. En af piloterne er en højtstående veteran fra Yom Kippur krigen i 1973.

Klyngebomber er billige

USA og Storbritanien kastede klyngebomber over Irak, der nu ligger tilbage som en slags landminer - og dræber og lemlæster. Det er dokumenteret i en rapport fra Human Rights Watch. Det danske Forsvarsakademi siger, at man opnå samme effekt med andre våben, men at det vil koste mere, både økonomisk og for de flere soldater, der må sættes ind.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Militært fodaftryk i EU-forfatning

EUs forfatningsudkast indeholder en forfatningsmæssig forpligtelse om udbygning af militæret og statsstøtte til våbenindustrien.

Af Tobias Pflüger og Andreas Speck

Juli 2003 præsenterede Det Europæiske Konvent udkastet til en forfatning for Den Europæiske Union. Forfatningsudkastet samler alle EU-traktater (med undtagelse af Euratom) i ét kæmpedokument på 260 sider.

Men der er også kommet en vigtig nyskabelse til: De tidligere traktater vedrørende forsvarssamarbejdet er fuldstændigt ændrede.

For første gang vil EU udtrykkeligt have kompetence til at „definere og virkeliggøre en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik der indbefatter en trinvis udbygning af et fælles forsvar“.

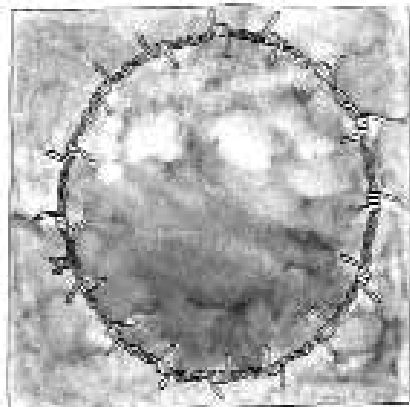
Nyt er også en solidaritetsklausul der kræver, at EU-medlemsstaterne „uden reservationer støtter unionens fælles forsvars- og sikkerhedspolitik i en ånd af loyalitet og gensidig solidaritet“. Dette kan få alvorlige konsekvenser for de EU-lande der (endnu) ikke er medlemmer af NATO. EU-forfatningen vil gøre dem til de facto NATO-medlemmer uden at sikre dem nogen rettigheder inden for NATO.

Det militære aspekt, måske det eneste centrale nye element i forfatningsforslaget, vil også have den konsekvens at individuelle medlemsstater ikke længere har mulighed for at blokere for en fælles EU-militærpolitik.

Forslaget til EU-forfatning er også enestående ved at indeholde en forpligtelse til udbygning af militæret:

„Medlemslandene skal forpligte sig til gradvist at øge deres militære formåen. Et nyt organ for europæisk militær forskning og udbygning af den militære kapacitet skal dels kontrollere, at medlemslandene opfylder denne forpligtelse, dels styrke forsvarssektorens teknologiske og industrielle fundament.“

Hvis forfatningsudkastet vedtages med denne formulering vil våbenind-

ustrien i fremtiden være i stand til at påberåbe sig støtte som en konstitutionel ret!

Forfatningen etablerer ikke alene et EU-militær, der udgøres af troppekontingenter fra medlemslandene. Den fastslår også – og det er igen enestående for en forfatning – at internationale interventioner kan være en EU-opgave.

EU-tropper kan bruges som „kamp-tropper ved håndtering af kriser, inklusive fredsskabelse, stabilisering efter konflikter og som en del af kampen mod terrorisme“. Det vil alene være Ministerrådet, der træffer beslutning om militær EU-intervention, uden at involvere EU-parlamentet eller noget nationalt parlament!

EU-parlamentet skal „konsulteres“ og holdes informeret, og det har ret til at stille spørgsmål – det er alt hvad der er i retning af demokrati. Ved EU-topmødet i Thessaloniki i juni i år, bød EUs regeringschefer i princippet Javier Solanas EU-militær strategi velkommen:

„Vi er en union med 25 medlemmer, der i alt bruger 160 billioner Euro på forsvaret. Hvis det kræves, burde vi være i stand til at støtte flere operationer ad gangen. Vi må udvikle en strategisk basis, der muliggør en tidlig, hurtig og om nødvendigt robust intervention. Hvis vi tager de nye trus-

ler alvorligt og ønsker at skabe mere fleksible mobile styrker, så må vi også øge forsvarsressourcerne.“

Solana-papiret afspejler Bush-doktrinen om forebyggende krig, men går endnu videre ved at sige at „med de nye trusler vil de første forsvarslinier ofte være uden for vore grænser (...) Vi skal være parate til at handle inden krisen opstår“. For fremtiden ønsker EU lige som USA at kunne intervenere hvor og hvornår det passer de europæiske interesser. Der er ingen forskel mellem USA og EU i henseende til denne langtrækkende militærpolitik.

Den analyse, der ligger bag forslaget til EU-forfatning og Solana-papiret, ser problemet som lokaliseret syd for EU: i „mislykkede stater“, „international terrorisme“, etc.

EU-forfatningen og Solana-papiret skal ses som et forsøg på at udvikle EU som verdens anden supermagt, der er i stand til at agere både med og uden USA mod de lande, der fremsætter trusler mod den kapitalistiske verdensorden: „(...) Ved at arbejde sammen kan den europæiske union og USA blive en formidabel kraft for fremskridt i verden“.

Et militariseret EU? Det er op til os, at sørge for at det ikke sker.

Tobias Pflüger arbejder ved den private organisation „Informationsstelle Militarisierung“ i Tübingen, Tyskland.

Andreas Speck er ansat ved War Resisters' International i London (WRI er Aldrig Mere Krigs moderorganisation).

Artiklen er oversat og forkortet af Bodil Kofoed Nielsen fra wri.org/news/2003/eumil-en.htm. Udkastet til EU-forfatningen kan ses på www.european-convention.eu.int.

Det europæiske konvent blev nedsat af Det europæiske råd for at udarbejde et udkast til en EU-forfatning. Rådet består af EUs regeringschefer og Kommissionens formand.

Fredsskat

Af Geo Horn

Vi må alle forholde os til os selv, vore nærmeste, arbejdsplads, samfund, nation, globalisering (internationale- og multikulturelle forhold) og biosfæren.

Denne forholden forløber efter to vidt forskellige modeller: dominansmodellen og partnerskabsmodellen.

Dominansmodellen eller herskerkulturen er hierarkisk og autoritær og kontrollerer ved hjælp af skyld, frygt og magt.

Det er OS og DE ANDRE, og hvis de andre bliver vore fjender, skal de besejres eller ødelægges.

Man kunne have håbet, at verden efter den kolde krig var kommet på bedre tanker og havde indset herskerkulturens fallit og var slået ind på partnerskabsmodellen, hvor det personlige forhold til de syv essentielle livsområder fra indledningen forløber på en helt anden konstruktiv måde. Det skete desværre ikke.

Efter 2. verdenskrig fik vi også et fredshåb. Også den gang valgte vi forkert. I 1948 begyndte et våbenkapløb, der siden har forbrugt tusinder af milliarder af dollars, uden vi har fået mere fred og sikkerhed.

Herskerkulturen i øst og vest lovede ellers med de ultimative våben at skaffe os ultimativ sikkerhed. Vi blev snydt. Nu er krigen mod terror i fuld gang. Det er os mod de andre. Igen bliver vi snydt. Herskerkulturen bruger stadig astronomiske summer destruktivt. Det kræver menneskeliv og penge.

Skatten er krigskomplekssets hovedkilde.

Den er det led, der forbinder vores daglige arbejde og krigsopbygningen. En anden vigtig kilde er investeringer – især fra pensionskasser. Ønsket om en sikker alderdom giver risiko for en usikker dagligdag.

Militærskat er økonomisk mandat til staten til at planlægge, forberede og udkæmpe krig. Det bringer mennesker i en alvorlig samvittighedskonflikt. Af den udspringer tre vigtige spørgsmål:

Er det en menneskeret at nægte at slå ihjel?

Er det en menneskeret at nægte at lære andre at slå ihjel?

Er det en menneskeret at nægte at betale andre for at slå ihjel?

Drab ved stedfortræder fritager ikke den passive borger for skyld. Vi står med et etisk problem om skyld og ansvar. Hos dem, der bruger våbenene. Dem, der betaler for dem. Dem, der producerer dem, og dem, der investerer i våbenene.

I dag har vi i princippet lov til at forkaste krig, men samtidig tvinges vi til at gøre krigen mulig med økonomiske midler. Traditionen siger, der er en pligt til at betale til forsvarret/krigen.

Hvorfor er der ikke en pligt til at betale til freden? Jamen, den skaffer forsvarret jo! Gør det? Al menneskelig erfaring viser det modsatte. Især i disse tider behøver vi ikke lede efter eksempler.

I et demokrati bør et mindretal ikke stilles over for en samvittighedskonflikt, der kun kan løses ved at bryde loven. Vi har samvittighedsfrihed. Vi har ytringsfrihed og religionsfrihed. Vi har retten til at nægte at slå ihjel. Vi kan blive militærnægtere.

Militærnægtelse er et første skridt på vejen. Men militærnægteren betaler stadig andre for at gøre det, han ikke selv vil.

Dertil kommer, at nægtelse af militærtjeneste i stigende grad bliver irrelevant, fordi den moderne krig mere har brug for smart isenkram end for soldater, og de soldater man får vil være professionelle soldater.

Det må høre til en persons frihed at kunne nægte at acceptere

og at samarbejde med henblik på den største af alle forbrydelser, krigen.

Samvittighedskonflikten kan løses ved at indføre en fredsskat. Det er ikke skattenægtelse. Det er skatteomlægning.

Skatteborgeren oplyser på selvangivelsen, at vedkommende ønsker, at det beløb, der normalt ville gå til militæ-

ret, i stedet går til en fredsfond, der så anvender pengene til positive og kreative formål (partnerskabskultur) i stedet for til herskerkulturens negative og destruktive formål.

Ved hjælp af lovgivning om fredsskat kan man på demokratisk vis fremme fred og udvikling.

Borgeren får selv indflydelse på pengenes anvendelse, hvilket er i god overensstemmelse med den her-

skende ideologi. Målet for Anders Fogh Rasmussens regering er at skabe større, individuel valgfrihed inden for den offentlige sektor.

Regeringen ønsker, at folk skal

get vedrørende drab ved stedfortræder. Krig er et essentielt problem, der berører fundamentale rettigheder i samfundet.

Det handler om livet, menneskets værdighed og legaliteten. Politik skal respektere borgerne og kæmpe for borgernes bedste og ikke for særinteresser.

Dem, der føler de har brug for et militært system, kommer selv til at betale

for det – i modsætning til nu, hvor skatteunddragelser oftest findes hos forsvarstilhængerne (bl.a. de multinationale).

Man bør også tænke på, at penge der investeres i civile formål giver større samfundsmæssig udbytte end de, der investeres i militære formål (FN rapport fra 1980erne).

En fredsskat er et ja til fred, retfærd og udvikling. Den er en etisk investering og på linje med militær-

nægtelse. Den er et bidrag til FNs 10-år viet til „Fredskultur og ikke-vold for verdens børn“ – og til alle menneskerettighedserklæringer og -konventioner.

Fredsskat er udtryk for social ansvarlighed parret med ønsket om fuldt ud at deltage i samfundets fredelige udvikling.

Den er en demokratisk nyskabelse til støtte for international retsorden og demokrati, samt forsvar for menneskers frihed og samvittighed.

Fredsskat er solidaritetsarbejde og et indlæg fra partnerskabskulturen mod herskerkulturen.

Parlamenterne i otte lande er blevet præsenteret for forslag om lov om fredsskat: Australien, Tyskland, Italien, Nederlandene, Norge, Storbritannien og USA.

Der er kampanjer for fredsskat eller militærskattenægtelse i 17 lande. Bag dem står bevægelser, der benytter ikkevoldelig, civil ulydighed med det formål at forhindre, at krigssystemet får penge.

Danmark har de sidste 13 år haft en privat Fredsskattefond med frivillige bidrag fra enkeltpersoner.

Den første indvending mod fredsskatten er, at det ikke kan lade sig gøre. Men det passer ikke. Der er præcedens.

Der er kirkeskatten, hvor man direkte slipper for en del af skatten, der ellers går til kirken. Der er DIS-ordningen (sømandsskat), hvor skibsredere af konkurrencegrunde slipper for en del af skatten.

Lønmodtagerne har siden 1990 haft ret til at nægte at arbejde med produktion af krigsmateriel (liv, ære og velfærd-paragraffen).

Og så er der den civile værnepligt, militærnægterordningen.

Det er således praktisk muligt med valgfrihed og omdirigering af skat. Eksemplerne viser samtidig, at der er en sammenhæng mellem en bestemt indkomst og udgift på stats-

budgettet, hvilket er en anden indvending. Regeringer har altid indkrævet skatter til særlige formål. Her føler nogle få eksempler.

Svejs har en national forsvarsskat, som fik nyt navn i 1983: direkte forbundsskat. Er man mellem 20 og 50 år (visse undtagelser) og ude af stand til militærtjeneste, så skal man betale en særlig skat.

I 8 ud af 10 af Canadas provinser kan skatteyderne vælge at betale deres skoleskat enten til religiøse skoler eller offentlige skoler i overensstemmelse med samvittighed.

I adskillige lande kan man trække bidrag til anerkendte velgørende formål eller registrerede politiske partier fra i skat. I Danmark kan vi fradrage årlige bidrag, der er tegnet kontrakt om med anerkendte velgørende institutioner. I England indkasserer regeringen pengene og lader dem siden gå til det formål, skatteyderen har udpeget.

Det er teknisk muligt at indføre fredsskat.

Hvor er det mærkeligt, at det er så svært at overbevise folk om nødvendigheden af at flytte ressourcer fra krig og forberedelse af krig over til fred og forberedelse af fred. Tanken er især vanskelig for folk med magt.

Kilder

Fredsskattefonden v/ Kai Lemberg, Sundvænget 9, 2900 Hellerup, tlf. 39 62 00 32.

Fredsskat. Kvækerrådet for Europæiske Anliggende.

Paying for peace: Is it a human right? (Tromsø 2002) Kontaktperson Bjørg Berg, Mårvejen 7 N – 3124 Tønsberg, Norge.

www.Fredsakademiet.dk
Elsk-værdig sikkerhed. Betænkning om dansk freds- og sikkerhedspolitik i det 21. århundrede. Fredskommissionen af 1998, www.fred.dk/fredsskat.

Riane Eisler: Skålen og sværdet. Kulturhistorie i et nyt kønspolitisk perspektiv. Gyldendal 1994.

Riane Eisler: The Power of Partnership. (New World Library 2002) www.newworldlibrary.com.

Tiden er kommet...

Gila Svirsky, der har været aktiv i Kvinder i Sort i Israel siden bevægelsens grundlæggelse i 1988, giver her sit bidrag til Kvinder i Sorts udfordringer.

Af Gila Svirsky

Den aktuelle politiske bevægelse *Kvinder i Sort* opstod i et land, hvor tre andre berømte kvinder først satte deres spor; jeg tænker på Sara som ophav til jødedommen, Hagar til islam og Maria til kristendommen.

Disse tre historiske mødre fødte imidlertid sønner, som fik en mere fremtrædende stilling. Og deres sønner, som var inspiration til meget godt her i verden, er samtidig blevet brugt af deres tilhængere til at indlede den ene krig efter den anden i en dynamik af undertrykkelse og herredømme og påtvingelse af egne behov og ønsker.

I *Kvinder i Sort* mener vi, at denne historiske dynamik må afsluttes. Vi er kvinder med forskellig religion, af forskellig etnicitet og nationalitet, mange af os loyale over for disse traditioner, fordi vi er dødrætte af blodsudgydelserne, af at være mødre til lemlæstede børn, søstre til døde brødre, døtre til invaliderede fædre og borgere i stater, hvis ledere drives af magt og grådighed.

Tusinder af år efter Sara, Hagar og Maria sendte deres sønner ud i verden, vil vi gøre den til et bedre sted, fordi vi har indset, at vi, deres døtre, må påtage os denne opgave: At bringe en afslutning på voldens historiske dynamik, på krig som en retfærdiggjort strategi og erstatte den med en verden præget af omsorg og fællesskab.

Historien

Den internationale bevægelse *Kvinder i Sort* blev grundlagt den 9. januar 1988, da kvinder begyndte deres første ugentlige demonstrationer i Jerusalem, hvor vi stadig står hver eneste uge.

Jeg vil nævne navnene på de femten kvinder fra Jerusalem, som stod i den første demonstration. Men lad mig først nævne Hagar Roublev og Lily Moed, to

kvinder som ikke længere er iblandt os. De andre, der er i live og aktive er Dafna Amit, Mimi Ash, Judy Blanc, Ruth Cohen, Yvonne Deutsch, Ruth El-raz, Hava Halevi, Dafna Kaminer, Tikvar Honig Parnass, Maya Rosenfeld, Raya Rotem, Hagit Segal og Hagit Shlonsky.

I Israel voksede bevægelsen hurtigt ved mund til mund-metoden. Kvinder over hele landet hørte om protesten, og i løbet af nogle måneder havde mange demonstrationer taget deres begyndelse. Bevægelsen spredte sig derefter til Europa og USA og til andre verdensdele. Det var sådan *Kvinder i Sort*-bevægelsens historie begyndte, efterhånden som den spredtes fra land til land, overalt hvor kvinder forsøgte at tale åbent imod vold og uretfærdighed i deres del af verden.

I Jugoslavien protesterede *Kvinder i Sort* imod deres egen regerings etniske aggression i en meget farlig periode og fortsatte med at give et vægtigt eksempel på samarbejde mellem forskellige etniske grupper.

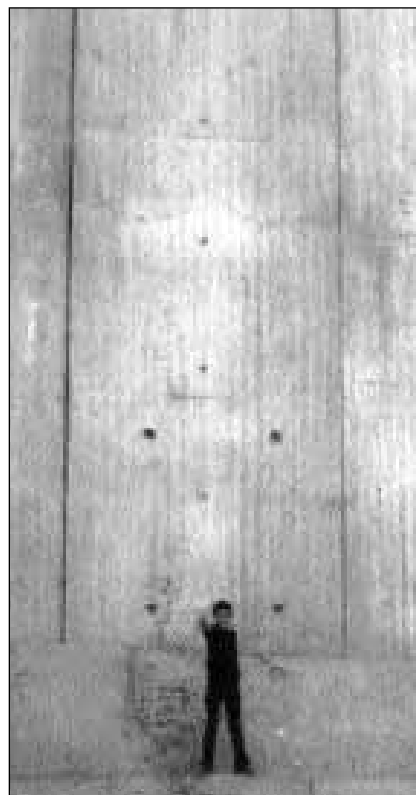
I Bangalore i Indien demonstrerede *Kvinder i Sort* med krav om indstilling af de religiøse fundamentalisters ekstremistiske vold.

I Italien holdt de italienske kvinder de første demonstrationer i Europa, og de yder fortsat støtte og solidaritet til deres søstre i Mellemøsten og andre steder. Der findes mange andre modige eksempler.

En international bevægelse

I dag har vi en fantastisk international bevægelse: *Kvinder i Sort* demonstrerer over 250 steder i verden, i 28 lande på alle kontinenter undtagen Antarktis. Hvis vi bruger denne styrke klogt, kan vi blive en uforfærdet kraft.

Vores opgave er at skærpe vores redskaber og styrke vores beslutsomhed, når det gælder om at fuldføre en enorm

Dreng foran muren i Israel.

opgave, en fuldstændig kovending i historien. At gøre en ende på krig og vold som legitim strategi for regeringer og militser i hele verden.

Demonstrationer er vigtige, men de må tale deres tydelige sprog. Paroler om fred er ikke nok. Vi er nødt til at være modige og indtage en klar holdning til bestemte krige, bestemte former for politik, bestemte besættelser og bestemte krigsforbrydelser og krigsforbrydere.

Nogle af dem er stadig ved magten og ødelægger den verden, vi ønsker at leve i. Vi er nødt til at kalde det onde ved navn, det er ikke nok blot at komme med hentydninger. Hvis det eneste vi gør, er at tale for en generel afslutning på krige, vil George Bush, Ariel Sharon, Saddam Hussein, Milosevic og andre krigsherrer også kunne slutte sig til vort kor.

Den eneste måde, hvorpå sådanne forbrydere kan væltes, er ved at afsløre

dem og deres politik, at udstille deres brutale og umenneskelige handlinger, at nægte at deltage i deres behov for krig og herredømme, at sige deres navne og navnene på deres voldelige spil og kræve, at deres brutale spil ophører.

Forskellige strategier

Demonstrationer er vigtige, men der er mange andre nyttige strategier. *Kvinder i Sort* indgår i kvindefredsbevægelsen i Israel sammen med andre bevægelser. *Bat Shalom*, en israelsk kvindeorganisation samarbejder med en palæstinensisk kvindeorganisation under navnet *Jerusalem Link*.

New Profile har hjulpet os med at indse i hvor høj grad, militariseringen gennemsyrrer vores dagligdag, og som opfordrer til militærnægtelse.

Machsom Watch, tilbringer timer dagligt ved de militære grænseovergange med at holde øje med soldaternes adfærd for på denne måde at forsøge at formindske deres chikane af palæstinenserne.

Demokratiske Kvinders Bevægelse, jødiske og palæstinensiske borgere i Israel kæmper for fred og retfærdighed.

Den Femte Mor, den omorganiserede *Fire Mødres Bevægelse*, var vigtig i forbindelse med at tvinge Israel til at afslutte besættelsen af Libanon.

Disse og andre organisationer deriblandt *WILPF* har sluttet sig sammen i *The Coalition of Women for Peace* og er forenet i en ubøjelig bestræbelse på at bringe en afslutning på blodsudgy-

delse. Det var israelske og palæstinensiske kvinder, som allerede for femten år siden udarbejdede en fælles fredsaftale, der ville have forhindret det sidste årtis blodbad, hvis den var blevet gennemført.

En ødelæggende konflikt

Men på trods af alle vore bestræbelser – halvandet årti med intens, lidenskabelig aktivitet – ser vi at glasset er halvtomt, vi ser vore nederlag: Ikke alene er der død og ødelæggelse overalt omkring os uden tegn på, at det går i den rigtige retning, konflikten med vore arabiske naboer har også haft en ødelæggende indvirkning på israelsk kultur og samfund.

Fra at være en nation som Athen, er vi blevet til et Sparta. Fra at være David over for Goliat, er vi selv blevet til Goliat. Fra at være offer for europæisk mishandling, er vi blevet dem, der mishandler. Måske er dette en uundgåelig kurs – vi har sandelig haft gode lærere i hver eneste verdensdel. Men er det hvad Sara, Hagar og Maria havde i tankerne, da de for mange år siden holdt deres børn i armene, mens de forestillede sig, hvordan de ville vokse op i en kærlig verden?

Krigene må afsluttes, og det er vor opgave i *Kvinder i Sort* at påbegynde den proces. Vi må udfordre den måde at tænke på, som opsplitter os og gør os til hinandens fjender og i stedet bygge broer mellem folk. Vi må rejse os og erklære, at vi ikke støtter krig som en mulighed.

Krig bør *ikke* være en mulighed. Al krig er forbrydelse. Alle former for drab er forkert. Alle former for død er som en kniv, der bliver stukket i hjertet på os, en kniv som sløver vores menneskelighed. På trods af hvad politikerne siger, handler krig *ikke* om modstridende krav på territorier eller om at gøre det af med terrorismen. Det er blot påskud.

Når det gælder krig, pustes der til ilden fra begge sider, som har en interesse i at holde liv i fjendskabet; religiøse fundamentalister, som tror, at Gud kun elsker dem, højreorienterede politikere, som har fået magten ved at øge vores frygt for hinanden, liberale politikere som indtager reaktionære standpunkter for at få flere stemmer, de militære institutioner med deres vind og tab-mentalitet og den internationale våbenindustri, der tjener på konflikter.

Det er en formidabel række af modstandere, men det er vi også.

Tiden er kommet...

Tiden er kommet, da vi kvinder må rejse os og sige: Slut med besættelsen – af Palæstina, Irak, Afghanistan... Af ethvert land, hvis befolkning længes efter frihed. Det må være slut med forherligelsen af hæren og dens generaler. Slut med at udnytte jorden med henblik på snævre kommercielle interesser.

Slut med at mishandle fattige gennem beskatning, for at det kan komme den rige til gode. Slut med at legitimere vold som en politisk strategi. Slut på krig! Det vil tage tid, men vi har tid, og vi har også en hemmelig, skjult magt.

Vi er kvinder. Det betyder, at vi er mødre, lærere, socialarbejdere, læger, fabriksarbejdere – inden for enhver profession og blandt arbejdsløse – og at alle de mange, vi møder i vores personlige tilværelse, får kendskab til vores holdninger.

Vi kommer nu med en politisk anretning til jeres middag. *Kvinder i Sort* – med eller uden uniform – er hemmelige agenter for en ny undergravende måde at tænke på, og dens tilstedeværelse vil kunne mærkes i stadig større cirkler.

Pas på, pas på. *Kvinder i Sort* er overalt. Og vi har erklæret, at det skal være slut med krig.

Artiklen er oversat af Toni Liversage. ☺

Hvem er voldelig

Israelsk politi er ekstremt voldeligt, og medierne ønsker ikke at rapportere det.

Af Aliyah Strauss

Lørdag den 10. august 2002 prøvede 500 israelske fredsaktivister – mænd og kvinder – at komme til Betlehem. På Manger Square ventede 700 palæstinensiske fredsaktivister på os.

Før kontrolposten på vejen mellem Jerusalem og Betlehem stod vi ud af vores busser og biler og fortsatte til fods. Da vi kom til kontrolposten, blev den bevogtet af en række soldater, der havde fået yderligere forstærkning af seks israelske politibetjente til hest.

Vi fik at vide, at Betlehem på det tidspunkt var et „lukket militært område“, og at vi ikke måtte komme ind i byen. Det er den sædvanlige historie, hæren bruger, når de vil forhindre israelske fredsaktivister i at mødes med palæstinenserne. Forskellen denne gang var disse beredne politibetjente.

Først blev vi oversprøjtet med koldt vand fra en politilastbil, da vi nærmede os kontrolposten. Men eftersom det var august og meget varmt, standsede det os ikke. Vi var våde, men uforfærdede.

Vi israelere stod som en falanks tæt ved siden af hinanden i håb om at få mulighed for at komme igennem rækken af soldater. Ved kontrolposten red det beredne politi ind i skaren af israelere og spredte os for alle vinde.

Politiet red frem og tilbage adskillige gange og red i alle retninger, hvorved vi blev spredt endnu mere. Folk faldt og blev sårede. Jeg var kommet væk fra vejen til den ene side, og jeg troede, at jeg var uden for farezonen, men pludselig kom en hest direkte imod mig og de andre, der stod i nærheden af mig.

Folk begyndte at løbe. Jeg mistede balancen og faldt på vejen. Jeg så hesten stejle over mig. Jeg løftede en arm for at beskytte mit ansigt – og hesten sprang over mig. Den ene hov stødte imod mit ene ben. Andre kom til for at hjælpe mig op. Jeg var rystet, men fejlede i øvrigt ikke noget.

Den dag kom vi ikke til Betlehem. Vores kontakt til aktivisterne inde i byen foregik ved hjælp af mobiltelefoner, der på begge sider blev holdt op til højtalere. Hvorfor var politiet så voldeligt over for os? Hvorfor blev vi opfattet som en trussel? Vi var bare en gruppe ubevæbnede mænd og kvinder. Der var nogle udenlandske journalister sammen med os, men der var ingen fra de israelske medier.

Jeg ville gerne fortælle folk, hvad der var sket. Jeg var vred over, at der var brugt vold mod os. I israelsk radio er der nogle radioprogrammer, hvor lytterne kan ringe ind og fortælle om et eller andet. Et af dem hedder „Du har én at tale med“. Om søndagen ringede jeg og sagde til den kvinde, der tager imod opringningerne, at jeg ville fortælle om den politivold, der havde været på demonstrationen om lørdagen. Den unge kvinde fik mit telefonnummer, og jeg ventede på, at de skulle ringe tilbage. Det gjorde de ikke.

Om mandagen ringede jeg og sagde, at jeg ville fortælle dem, hvad der var sket mig om lørdagen på en freds demonstration i nærheden af Betlehem. Kvinden tøvede. Hun sagde, at hun var nødt til at spørge sin overordnede. Hun ringede aldrig tilbage.

Om tirsdagen fortalte jeg nogle venner, hvor uheldig jeg havde været, da jeg ville fortælle om lørdagens vold i radioen. „Åhh!“ sagde de, „du skal ikke fortælle dem, hvad det er, du vil tale om, sig noget andet“. Onsdag ringede jeg igen og sagde, at jeg gerne ville fortælle om vold mod en kvinde. Jeg opgav mit navn og telefonnummer. De ringede ikke tilbage.

Om torsdagen ringede jeg fra min datters telefon, opgav hendes navn og nummer og sagde, at jeg ville tale om vold på vejene (trafikulykker) og vold mod kvinder. De ringede tilbage!

Jeg sagde, at jeg mener, at alle former for vold i vores israelske samfund hænger sammen. Volden er meget ud-

Foto: Indymedia.org

bredt i vores skoler, der er mange trafikulykker på vejene, der er en stor procentdel af kvinder og børn, der bliver udsat for vold i familien, og hvert år bliver mange kvinder myrdet.

Efter min mening er alle disse tilfælde af vold udtryk for en høj grad af tolerance over for vold i vores samfund. Indtil da var interviewerene hele tiden enig med mig.

Derpå sagde jeg, at jeg mener, brugen af vold for at opnå et mål eller få kontrol over andre kommer fra toppen og ned. Og jeg begyndte at tale om den forsætlige politivold om lørdagen.

Intervieweren afbrød mig. Han sagde, at han ikke kunne lade mig tale om det emne. Jeg prøvede at blive ved med at tale, men så hørte jeg ham råbe: „Afbryd hendes linje! Afbryd hendes linje!“ Jeg vidste, at de havde afbrudt mig, så jeg lagde røret på.

I radioen i værelset ved siden af hørte jeg ham sige til lytterne: „Her var så et eksempel på en intelligent kvinde, der bruger vold for at få sine ting igenem.“

Var det mig, der var voldelig?

Aliyah Strauss er forkvinde for den israelske sektion af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (WILPF), aktiv i Coalition of Women for Peace og i Kvinder i Sort-netværket. Hun er en af de israelske arrangører af den kommende Internationale Menneskerettigheds- og Fredsmarch i Israel og Palæstina. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Aktioner på De Dødes Dag

De Dødes Dag blev i 2003 en ganske særlig dag for kvinderne i de mexicanske grænsebyer Chihuahua og Ciudad Juárez tæt ved den amerikanske by El Paso.

Af Marta Benavides

Den 1. og 2. november fejrer mange lande i Latinamerika *De Dødes Dag*. I Mexico og dele af Centralamerika er der specielle arrangementer, messe i kirkerne, man mødes for at mindes dem, der er gået bort før os og besøger deres gravsteder med blomster.

Kirkegårdene i de store og små byer er smukke, der er gjort rent, der er malet – som oftest i hvide og blå farver, der er farverige blomster i massevis, der er tændte lys, mennesker, traditionel mad og mariachis-musikere – op og ned ad de smalle gader. Det er en gammel og meget elsket tradition, eftersom det er en fusion mellem en kristen og vores oprindelige tradition.

Jeg vil gerne fortælle jer om en meget speciel måde at fejre disse dage på. Der er lys, røgelse og store smukke dekorationer i form af altre, der er anbragt på fremtrædende pladser i private hjem, på museer, i parker, på biblioteker, i stormagasiner, på taxa-holdepladser, ved busstoppesteder, i kirker – overalt. På disse altre, der er små eller store kunstinstitutioner, præsenterer de pårørende på farvestrålende og kreative måder deres afdøde familiemedlemmers liv. Det kan også være afdøde, som i dag er eller tidligere har været betydningsfulde for nationen eller for de sociale bevægelser.

På de mange niveauer af alteret er der billeder af unge og gamle, der er yndlingsretter, slik og desserter, drikke, tøj, musikinstrumenter, bøger, tøj, flaget og alle former for traditionsrige ting.

Folk synger serenader, de skaber skulpturer, danser og fester, som om den afdøde er til stede i kød og blod. Der er specielle udgaver af aviserne med karikaturtegninger, digte, historier. Der er rundborde-diskussioner, og radiostationer har specielle udsendelser, der dækker begivenhederne.

1. november er for børnene og 2. november for de voksne. Midt i det hele er der skeletter, der er klædt ud og ser ud til at danse eller spille musik eller le og more sig. Hos os er det sådan, at vi ler ad døden, fordi vi ikke tror, at noget som helst i universet dør, men at døden er en del af livet.

Myrdede kvinder

I år var der blandt alt det traditionelle på De Dødes Dag noget mere. Hvert år kan der ske noget specielt – der kan også blive præsenteret noget specielt på altrene på en meget kreativ og farvestrålende måde.

Der er sket noget særligt ved den nordlige mexicanske grænse – i Chihuahua by og i grænsebyen Ciudad Juárez tæt ved den amerikanske by El Paso. Begge byer ligger i staten Chihuahua, og begge steder er der *maquila*-fabrikker. Disse fabrikker er etableret af amerikanske og andre udenlandske selskaber for at udnytte den billige arbejdskraft og de gunstige toldforhold, der er i denne frihandelszone.

Her er unge mexicanske *maquiladoras* – arbejderkvinder med akkordarbejde – blevet myrdet på de mest rædselsvækkende og forfærdelige måder gennem de seneste ti år. Antallet af myrdede er nået op over 370. Af disse er mindst 137 blevet udsat for seksuel vold, før de blev myrdet. Ifølge myn-

dighederne savnes yderligere 70 kvinder/piger, lokale NGO'er mener dog, at dette tal ligger over 400.

Folk har presset på for at få det stoppet, og der er foregået alle mulige forskellige former for civile aktioner på forskellige steder og på forskellige tider af året. Problemet blev bragt op på en international kvindekongress i Guadalajara i Mexico sidste år, og over 1500 kvinder marcherede om natten i tavshed med lys, klædt i sort. De krævede at myndighederne skulle opklare sagerne, stoppe morderne og lade retfærdigheden ske fyldest.

Regeringen har erklæret at den ikke kan finde ud af, hvem der står bag disse voldelige og hadefulde forbrydelser, og de nationale myndigheder kommer tilsyneladende ingen vegne med sagerne.

I år blev De Dødes Dag brugt til at mindes alle disse kvinder, og deres og alle andres ret til at leve uden vold blev på forskellig vis præsenteret på alle former for altre, hos politiske partier, på museer, i kulturhuse, i kvindecentre, på folkelige kunstmarkeder, i specielle nyhedsudsendelser. Alle havde koncentreret sig om disse kvinders og vores alle sammens ret til et liv uden vold. Det var helt utroligt at være til stede og helt utroligt at et sådant krav blev stillet. Og det er bestemt ikke det sidste, vi har set til denne bevægelse!

Marta Benavides er fra El Salvador i Centralamerika. Biolog, teolog, arbejder for bæredygtig fred, for en sund og fredelig planet. Er medlem af forskellige økumeniske komitéer og har startet WILPF-sektionen i El Salvador. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Amnesty Internationals rapport om „Mexico Intolerable Killings: Ten years of abductions and murders“ kan ses på web.amnesty.org/library/Index/ENGAMR410272003

Danmarks første studenteroprør

Desertering var kendt som protestform i midten af det 17. århundrede.

Af Holger Terp

I året 1657 erklærede kong Frederik den III den anden krig mod svenskerne. Krigen, som varede til 1660, gik dårligt for danskerne. Svenskerne erobrede hurtigt Jylland, gik over isen og begyndte en belejring af København.

Samtidig indførte svenskerne, hvad der var almindeligt dengang, svensk værnepligt i Jylland, men 1000 af 2000 udskrevne jyske bønder valgte den svenske krigstjeneste fra og deserterede.

På Fyn var de „danske“ officerer og underofficerer hollandske. De fynske bønder ville ikke lære hollandsk og udeblev fra sessioner og deserterede, hjulpet af de små herremænd, beretter militærhistorikeren Th. Thaulow.

Desuden rømte mange bønder på Fyn for at undgå ryttertjeneste, skriver historikeren Aage Fasmer Blombjerg. Absentation, udeblivelse fra session, totalnægtelse, rømning og desertering var altså kendte protestformer i midten af det 17. århundrede.

En patriotisk myte skabes

Men selv om krigen i 1658 gik dårligt for danskerne håbede kongen ikke forgæves på støtte til tronen fra københavnske borgere, akademikere og studenter, skrev kirkehistorikeren Ludwig Helweg i sin 1.225 sider store „Den danske kirkes Historie efter Reformationen“ fra 1851:

„Studenter og borgere kappedes om at give det tilsagn om at forsvare sig til det yderste. Dengang blev disse kræfter ikke benyttede; men snart blev der lejlighed til at indløse det givne løfte. Da Karl Gustav atter med sin sejrsvante hær nærmede sig København, fornyede byens borgere med lige beredvillighed det tidligere tilsagn. Studenterne væbnede sig, 600 mand i tallet, delte i to kompagnier og alle var rede til byens forsvar, men først samle-

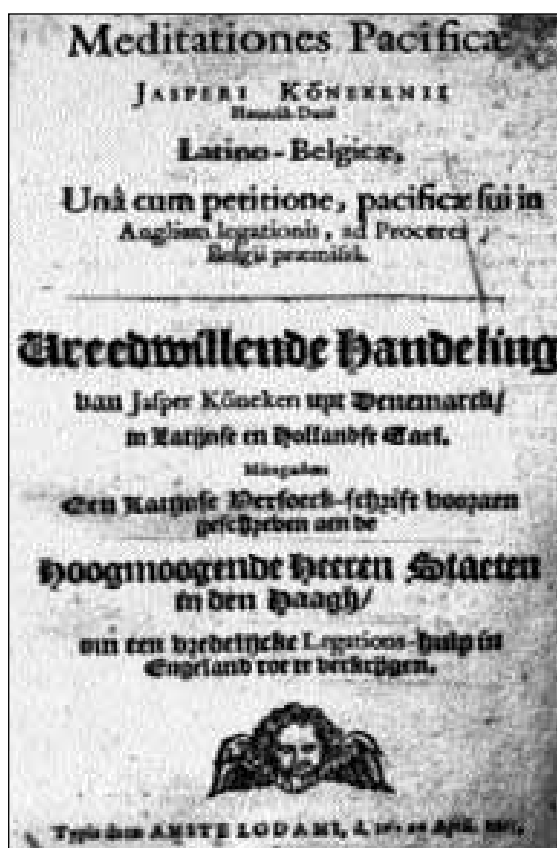
des de til kirkerne, hvor præsterne formanede den talløse forsamling til alvorlig bøn og bod for at afvente Guds truende vrede. Nøden havde vakt de slumrende kræfter i folkets bryst, og hærskarernes Gud hørte de betrængtes bønner. Mens alle var ved arbejdet, færdedes præsterne på voldene tilligemed deres uforfærdede biskop for ved kraftig tale at styrke de nedbøjede.“

Helwegs 600 bevæbnede studerende kan stamme fra Rasmus Nyerups: „Efterretninger om Kong Frederik den Tredje og de mærkværdigste i Danmarks og Norge under hans Regjering indtrufne Begivenheder“, hvori han side 88 skriver: „Studenterne, omkring 600 i Tallet, gribe til Gevær“.

Alle arbejdede tilsyneladende ikke på genopbygningen af voldene om København, for den 5. oktober 1658 beordres alle studerende ved Københavns Universitet til militærtjeneste: arbejde på voldene ved Kongens Have ud mod Østerport om dagen og vagttjeneste om natten.

Af 600 studenter indrulleres mindre end 266, selv om straffen for ulydighed var tab af akademisk borgerbrev, arrest og udvisning. Dette indebærer, at mere end 340 students absenterede fra deres krigstjeneste. Ifølge Rørdam er de 87 studenter, som fra belejringens begyndelse vidner i student Niels Kraghs sag, „neppelig en Trediedel af de Studiosis, som ginge til volds“, selv om Rørdam selv stiller spørgsmålstejn ved antallet:

„Et ikke ubetydeligt antal [havde] unddraget sig Krigstjenesten, hvilket dog ikke kan antages, om det end er

vist, at en og anden holdt sig tilbage paa en Tid, da det havde været ærefuldere for ham, om han havde lagt Bogen tilside for at gribe Sværdet.“

Studenterne var ikke kun nedbøjede ved deres voldtjeneste. De protesterede også mod krigen.

„En student, fortsætter Helweg, Jesper Baltzarsen Könecken, var således hildet i de kvækeriske anskuelser; Niels Svendsen havde prædiket, at han opfordrede borgerne til at nedlægge våbnene for ikke at besmitte sig med fjendeblood; men hans røst forstummede i den almindelige nidkærhed.“

Myten afsløres

Dele af universitetets arkiv blev ødelagt under briternes terrorbombardement i 1807. Men myten om de tapre studenter lod sig alligevel udforske, for i løbet af 1659 voksede studenternes utilfredshed med militærtjenesten, på-

viste Holger Rørdam i sin senere afhandling.

Det totale antal af studerende ved Københavns universitet i denne periode var 600, så antallet Helweg giver må være en misforståelse. Også Köneckens titel er muligvis forkert.

Köneckens omtales både som magister og som student; han blev student i 1648 og var huslærer og ven af professor M. Peder Spormand. Det har ikke været muligt at finde hans eventuelle magisterafhandling.

Den unge magister Jesper Baltzarsen Köneck eller Jasper Könekenii (1629-1715) som ville være præst, holdt en prædiken i København. Blandt tilhørerne på kirkebænkene var københavnske borgere, soldater og studenter.

Overraskede hørte patrioterne den lærde unge mand med den store teologiske viden prædike, at ifølge Det Nye Testamente var krig forbudt for kristne. Ydermere steg forbløffelsen da Köneck erklærede, at kristne ikke skulle regere. Hvordan kunne det gå an, når det stod fast, at al øvrighed er af Gud, at da den ene øvrighed bekrieger den anden?

Var krig forbudt for den kristne danske konge, så var den ligeledes forbudt for den kristne svenske konge Karl Gustav (1622-1660). Som en følge heraf skrev Köneck to breve til den svenske konge efter freden i Roskilde, og forlangte, at han standsede krigen.

Jesper Baltzarsen Köneck var som vi har set det ikke alene med sine synspunkter, men forsvinder fra historien indtil kirkehistorikeren og arkivareren Holger Rørdam (1830-1913) publicerer sin biografi om „sværmeren Jesper Baltarzen Köneck“ i sit tidskrift Kirkehistoriske Samlinger i 1853; den anden Köneckens biografi.

Forløvede studenter

To år senere publicerede Rørdam sin vigtige afhandling om „De danske og norske Studenters Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar mod Karl Gustav“. I afhandlingens navneregister registrerer Rørdam „de Personer [der] opholdt sig som Studenter ved Kjøbenhavns Universitet i Belejringsstiden“, herunder Köneckens. Men Rørdam publi-

cerer også de nyligt fundne „Rulle of-ver Studenternes Regimente“ fra september 1658 og januar 1659; uden Köneckens navn.

Den 11. august begynder svenskerne en ny belejring af København. De værnepligtige studenter var ikke gode, begejstrede soldater og de blev snart efter genstand for opfordringer i adskillige kongebreve angående „større nøjagtighed i opfyldelsen af deres militære pligter“, og at „professorer tilholde studenterne om at varetage deres poster“.

Kritikken hjalp ikke; så studenterne indkaldes til krigstjeneste. Heller ikke dette nyttede meget. En måned senere viste et nyt kongebrev, at selv værnepligten var mislykkedes. Igen beordres professorerne til at „tilholde studenterne endnu nogen tid flittigt at tage vare på deres poster“.

Universitetets rektor, Rasmus Enevoldsen Brochman, sendte den 21. maj 1659 sin afskedsansøgning, hvorefter han skrev to apologier til kongen. Tre dage efter det andet brev fra kongen besluttede universitets ledelse at fortsætte ufortrødent. Derfor kunne den nye rektor først tiltræde efter at studenterne var udskrevet til værnepligt.

Senere næste år, mens rigsrådet endes om nedskæringer af militærudgifterne i Norge, beordrede kongen „aflevering af de forløvede studenters Vaaben“.

På grund af sine pacifistiske og anti-autoritære synspunkter under enevælden dømmes Jesper Baltzarsen Köneck til udvisning i efteråret 1663 efter at have været fængslet i nogen tid. Via Sverige bosætter Köneck sig i Holland, hvor han fortsætter med at udtrykke og publicere sine pacifistiske holdninger, mens Holland er i krig med England.

Terp, Holger: A short history of (un)known Danish peace history. Se den i Det danske Fredsakademi: Fredsakademiet.dk/library/dkpeace.html

I fredsakademiet er desuden genudgivet: Rørdam, Holger Fr.: Efterretninger om Sværmeren Jesper Baltzarsen Köneck. I: Kirkehistoriske Samlinger, 2. række, bd. 3. s. [225]-261 på Fredsakademiet.dk/library/jesper

U-både...

Af Tom Vilmer Paamand

Russisk eksport af krigsskibe fra Østersøværfter er en sikkerhedspolitisk risiko, fortæller Jyllands-Posten. Men takket være danske u-både kan vi holde øje med de lumske russere. Nogen burde nævne for Søværnet, at Muren er faldet og turismen blomstrer i det tidligere så lukkede østland, så måske var der nemmere måder...

Men lige nu skal der fortælles positive historier om u-både, for i forårs-månederne skal Folketinget beslutte, om Danmark skal købe fire nye u-både for en samlet pris på anslået 4,4 milliarder kroner. Oprindeligt i samarbejde med både Sverige og Norge, men Norge er for længst stået af, og Sverige vil vente mindst ti år mere.

Til gengæld håber Danmark at kunne samarbejde med andre lande som fx Singapore, der kun med meget god vilje kan betegnes som et reelt demokrati. Men det er åbenbart vigtigere, at vi i neddykket stand kan holde øje med russernes salg.

Også tidligere har skrupelløse regimer bevæbnet arrige krigsherrer. Et eksempel er tre krigsskibe, som Saddam Hussein købte i starten af 80'erne for en halv milliard i datidens kroner – mens Irak var i krig med Iran.

Det var Danmark, der bevæbnede et krigsførende land med nye krigsskibe. Mange andre ville også den gang have fat i Iraks penge. Sovjet-russerne fik solgt mest, men det lykkedes faktisk Danmark at sælge flere våben til Saddam Hussein, end USA gjorde. Og med historiens indbyggede ironi risikerede den danske u-båd under nyeste Irak-krig angreb fra fjendens danskbyggede krigsskibe.

De danske våbenkræmmere glæder sig til al den nye teknologi, de håber at skulle udvikle til u-bådene. Og med milliarder fra staten i ryggen, kan der rigtigt komme nye produkter på hylterne, der kan sælges kloden rundt.

Danske u-både holder øje med den russiske våbenproduktion. Forhåbentlig er der også nogen, der holder øje med Danmarks våbeneksport.

Broen over floden Kwai

Japan fik bygget „Dødens jernbane“ af krigsfanger under 2. Verdenskrig, helt uden skrupler med hensyn til midlerne.

Af Torben Retbøll

Kanchanaburi er en lille by, der ligger 130 kilometer vest for Bangkok. Byen er hovedstad i provinsen Kanchanaburi, der grænser op til den vestlige nabo Burma (hvis officielle navn lige for tiden er Myanmar). Provinsens hovedstad ligger på det sted, hvor Kwai Noi floden (den lille Kwai) møder Kwai Yai floden (den store Kwai) og danner Mae Klong floden.

Mange mennesker kommer hertil for at se broen over floden Kwai, der er kendt fra den engelske spillefilm af samme navn. Filmen er baseret på en roman fra 1954 af den franske forfatter Pierre Boulle. Alec Guinness, Jack Hawkins og William Holden spiller hovedrollerne i filmen, der havde premiere i 1957.

Både filmen og bogen bygger på en virkelig begivenhed under Anden Verdenskrig. Men de følger ikke den virkelige historie på alle punkter.

De japanske sejre

I december 1941 indledte Japan en angrebskrig flere steder i Asien, og kort efter havde det erobret en lang række nye territorier: Ny Guinea, Indonesien, Filippinerne, Vietnam, Laos, Cambodien, Hongkong, Singapore, Malaysia, Thailand og Burma.

Japan virkede helt uovervindeligt. Men den aggressive politik var ikke noget nyt. Inden da havde Japan allerede besat Taiwan i 1895, Korea i 1910, Manchuriet i 1932 og en stor del af det øvrige Kina fra 1937.

Thailand blev angrebet den 8. december 1941, dagen efter angrebet på den amerikanske flådebase Pearl Harbor. Japan angreb både over land (fra Battambang i Cambodien), fra luften (Don Muang lufthavnen nord for Bangkok) og fra søsiden (landgang på kysten syv steder i den thailandske bugt).

De thailandske styrker forsvarede sig, men kun ganske kort tid. Thailands premierminister feltmarskal Phibun Songkham, der havde været militær diktator siden 1938, gav ordre til at standse modstanden, fordi overmagten var for stor.

Den 21. december 1941 indgik han en aftale med Japan, der betød, at den thailandske regering kunne fortsætte. En måned senere, den 25. januar 1942, erklærede han krig mod England og USA. Med andre ord: Thailand gik ind i krigen på Japans side.

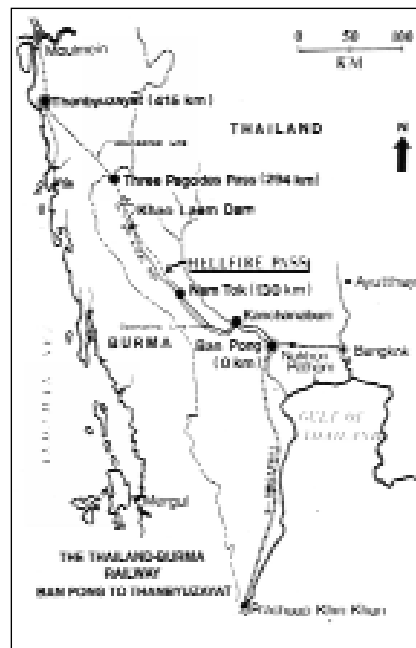
„Dødens jernbane“

I juni 1942, efter slaget ved Midway, mistede Japan herredømmet over de asiatiske have, men den japanske regering havde stadig brug for at sende forsyninger til sine styrker i Burma. Derfor besluttede den at bygge en jernbane fra Thailand til Burma, der senere blev kendt som „dødens jernbane“.

Denne jernbane skulle gå fra Ban Pong i Thailand til Thanbyuzayat i Burma. Den skulle være 415 kilometer lang, heraf 263 i Thailand og 152 i Burma. Briterne havde allerede i 1910 overvejet en tilsvarende linje, men de havde opgivet den to år efter, fordi det uvejsomme terræn gjorde det alt for svært og dyrt at bygge en jernbane dér.

Men japanerne ville have en jernbane. Uanset prisen. Og som krigsførende nation havde de ikke nogen skrupler med hensyn til, hvilke midler de brugte for at nå deres mål. Arbejdet blev påbegyndt i september 1942.

Man begyndte i begge ender på samme tid. Senere skulle de to linjer mødes på midten. Da man begyndte på arbejdet, blev det anslået, at det ville vare fire fem år. Men det kunne japanerne ikke vente på. Ved en massiv indsats blev banen anlagt på kun 14 måneder. I oktober 1943 mødte de to linjer hinanden ved Konkoita i Thailand, hvorefter banen blev indviet.

Jernbanen krydsede floden Kwai Yai ved Kanchanaburi. Der blev faktisk bygget to broer over floden dengang: En stålbro, der stod færdig i april 1943, og 300 meter længere nede ad floden en træbro, der stod færdig to måneder forinden. I slutningen af Anden Verdenskrig (1944-45) blev begge broer bombet og delvist ødelagt af de allierede.

Efter krigen blev træbroen fjernet. Der er ikke længere nogen spor af den. Men stålbroen blev repareret, og den står stadig i dag som et monument over et meget mørkt kapitel i Japans historie.

Uhyggelige forhold

Japanerne gav ordrer. Men de skulle ikke selv arbejde. Den slags havde de folk til. Arbejdet med jernbanen blev udført af allierede krigsfanger og asiatiske arbejdere, der blev tvangsudskrevet til opgaven.

Der var 61.000 allierede krigsfanger, heraf 30.000 britiske, 18.000 hollandske og 13.000 australske. Desuden var der 200.000 asiatiske arbejdere. De

franske styrker i Indokina fik en „diplomatisk aftale“ med Japan, og derfor blev ingen franske krigsfanger sat til at arbejde på jernbanen. Det var meget heldigt for dem.

Forholdene var uhyggelige. Japannerne forlangte arbejdsdage på 10, 12 eller 16 timer. Der var kun få fridage. Arbejderne fik næsten ingen mad og måtte bo under elendige forhold. De havde kun få redskaber til deres rådighed, næsten alt blev lavet med håndkraft, og de var plaget af alle mulige livsfarlige sygdomme.

Der var stort set ingen rigtige hospitalet til rådighed. „Hospitalet“ var bare et sted, hvor man blev anbragt for at dø. Resultatet af japanernes politik var en voldsom dødelighed: Omkring 13.000 eller 21 procent af de allierede krigsfanger og omkring 80.000 eller 40 procent af de asiatiske arbejdere mistede livet under arbejdet på banen.

Tre store gravpladser

De allierede krigsfanger, der døde i perioden 1942-43, blev som regel begravet der, hvor de døde. Men efter krigen blev deres grave lokaliseret af de allierede, der tvang japanerne til at grave dem op og placere dem i tre store gravpladser.

Den ene er placeret i Burma (ved endestationen i Thanbyuzayat), de andre to i Thailand (i og ved Kanchana-

huri). I Burma er der 3.771 grave, heraf 1.588 britiske, 622 hollandske og 1.348 australske. I Thailand er der som nævnt to gravpladser. Den ene, Kanchanaburi War Cemetery, ligger midt i byen. Her er der 6.982 grave, heraf 3.568 britiske, 1.896 hollandske og 1.362 australske. Den anden, Chunksai War Cemetery, ligger på den anden side af floden og lidt længere mod syd. Her er der 1.740 grave, heraf 1.384 britiske og 313 hollandske.

De to thailandske gravpladser er meget velholdte. Der er en fin, grøn græsplæne, og der er ingen ukrudt. Ved siden af hver gravsten er der en lille blomst. Alle gravsten er ens, men teksten er individuel. I nogle få tilfælde står der: „En allieret soldat fra krigen 1939-45, kendt af Gud“. Men i de fleste tilfælde er der både navn, alder og dødsdato. Mange af fangerne blev kun 25 år.

Til gengæld er der ikke noget monument eller nogen gravplads for de asiatiske arbejdere, selv om der var flere af dem, og selv om deres dødstal og dødsrate var meget større end de allierede krigsfangers.

Hell Fire Pass

Efter krigen besluttede de allierede, at den burmesiske del af „dødens jernbane“ fra Thanbyuzayat til grænsen skulle fjernes. Det nordligste stykke af

den thailandske del blev også fjernet. I dag går linien kun til Nam Tok, der ligger ca. 50 kilometer nord for Kanchanaburi.

Broen over floden Kwai er ikke kun et historisk monument. Den fungerer stadig som jernbanebro. Man kan køre med toget fra Kanchanaburi til Nam Tok. Derfra kan man køre med bil til Konyu, kendt som Hell Fire Pass, der ligger 30 kilometer længere mod nord.

Hell Fire Pass var et af de sværeste stykker på linien, hvor arbejderne måtte hugge en dyb kløft igennem et stort bjerg for at give plads til banen. Arbejdet foregik både dag og nat. Om natten var der kunstig belysning. Det lignede indgangen til helvede. Derfor gav arbejderne dette navn til stedet. I dag er der anlagt et lille museum til minde om dem, der mistede livet, mens de arbejdede her.

Arbejdet i Hell Fire Pass foregik april-august 1943. Kløften er i to sektioner. Den første er 450 meter lang og syv meter dyb. Den anden 75 meter lang og 25 meter dyb. Under dette arbejde omkom 700 allierede krigsfanger, heraf 69, fordi de blev tvævet til døde af de japanske eller koreanske fangevogtere.

Militær diktator

I løbet af 1943 begyndte krigslykken for alvor at vende, og den militære diktator Phibun Songkham mødte stigende modstand i den thailandske befolkning.

Krigen var upopulær, og det var tydeligt, at han havde satset på den gale hest ved at alliere sig med Japan. Den 27. juli 1944 led han et alvorligt politisk nederlag, hvorefter han blev tvunget til at gå af.

Han blev efterfulgt af Khung Aphaiwong, der forsøgte at tage afstand fra Japan for at undgå, at de allierede efter krigen skulle straffe Thailand for den pro-japanske linje. Det lykkedes. England forlangte ganske vist, at Thailand skulle straffes, men USA satte sig imod, og USA fik sin vilje: Thailand blev optaget i det gode selskab.

Selv om Phibun havde arbejdet sammen med Japan, var hans karriere ikke slut. To år efter krigens afslutning overtog han atter magten i Thailand.

Han var atter militær diktator, denne gang med støtte fra USA. Han sad ved magten 1947-57, og Thailand var styret af militæret helt indtil 1973.

En parallel til Danmark?

Thailands kurs under Anden Verdenskrig minder en hel del om Danmarks kurs på samme tid. Danmark undgik en brutal tysk besættelse ved at etablere en samarbejdsregering i april 1940. Da Danmark i november 1941 tilsluttede sig Anti Komintern pagten, var det lige ved, at Danmark blev en krigsførende nation på fascisternes side.

Da krigen sluttede i 1945, var mange danske politikere bange for, at Danmark skulle blive stemplet som pro tysk. Ved at pege på den danske modstandsbevægelses indsats mod nazisterne lykkedes det Danmark at blive optaget i det gode selskab.

Selv om mange danske politikere havde arbejdet sammen med tyskerne, var deres karriere ikke slut. Mange af dem fortsatte i parlamentet efter krigen, og mange af dem blev atter ministre. Det var, som om fortiden ikke eksisterede.

En meget nyttig brochure

Broen over floden Kwai er absolut den største attraktion i Kanchanburi i dag. Men både byen og provinsen har mange andre attraktioner, bl.a. buddhistiske templer og vandfald. Det lokale turistkontor har fremstillet en meget nyttig brochure, der findes både på thai og på engelsk.

På den ene side er der et kort over byen med markering af 14 seværdigheder og en kort beskrivelse af hver enkelt. På den anden side er der et kort over provinsen med markering af 32 seværdigheder og en kort beskrivelse af hver enkelt.

Den jernbane, der kostede så mange liv under krigen, er i dag med til at holde byen og provinsen i live. Det er skæbnens ironi og et af historiens mange paradokser.

Litteratur

The True Story of the Death Railway & the Bridge on the River Kwai, 60 sider.

The River Kwai Bridge and Hellfire Pass Memorial, 52 sider.

Synlige kvinder

Arbejdet med kvinders menneskerettigheder er vanskeligt i store dele af Afrika. Men der sker fremskridt.

Af Juliet Were Oguttu

I Afrika bliver hovedparten af kvinders historier stadig ikke fortalt på grund af den patriarkalske struktur, der undertrykker kvinder på forskellig vis.

Kvinder bliver opdraget til at blive i privatsfæren, og derfor bliver oplysninger om dem betragtet som uvæsentlige.

Resultatet er, at emner om kvinder sjældent finder vej til medierne, og hvis de gør, bliver de ofte trivialiserede eller på anden måde fordrejede.

Den følgende historie er blot et eksempel ud af mange på, hvordan kvinder i Uganda kæmper for at gøre sig synlige, og for at få adgang til retfærdighed.

Maria (som i virkeligheden hedder noget andet) er en ung pige fra Mubende-distriktet. Hun var 9 år gammel, da historien udspillede sig. I september 2000, da hun var på vej til brønden efter vand, dukkede en 41-årig mand frem fra et nærliggende buskads og trak hende ind i det.

Manden forbrød sig mod hende flere gange, lod hende ligge såret i buskadset og stak af. To andre piger kom for at hente vand nogle timer efter at det var sket. De hørte hende græde af smerte og løb derfor hjem og gav pigens mor besked. Hun gik ud og hentede pigen og fik hende hjem.

Derefter gik hun til den lokale politistation for at aflægge rapport. Politiet bad hende om at tage pigen til læge, så hun kunne blive undersøgt.

Først derefter kunne der blive optaget rapport. Marias mor tog straks Maria med til hospitalet. Her bad lægen hende om at betale omkring 10 kroner

for lægeerklæringen. Eftersom hun ikke havde nogen penge, besluttede hun sig for at gå tilbage og prøve på at hjælpe pigen med forskellige urtebehandling.

Urterne kunne naturligvis ikke læge sårene i pigens skede. Der kom betændelse i dem, og moren skyndte sig til hospitalet med hende for at få hende indlagt. En ledende kvinde, der hedder

Hawa Semakula, skyndte sig til hospitalet, da hun hørte om Maria.

Med sig bragte hun en båndoptager og et kamera. Hun optog historien om Maria og hendes mors erfaringer og tog også billeder.

Hawa bragte historien videre til Kvindecenteret Isis, som kontaktede den enhed af politiet i Kampala, der skal beskytte familien.

Da de hørte historien, gav den vagthavende – der var en kvinde – besked til politiet i Mubende om at efterforske sagen. Politiet i Mubende gik i panik, fordi deres overordnede havde fået besked om, at de var ineffektive.

Resultatet var, at den mand der forbrød sig mod Maria, blev arresteret og kom i fængsel.

Og politiet begyndte at behandle sager med kvinder og børn (oftest seksuelle krænkelser) med stor bevågenhed og medfølelse.

Juliet Were Oguttu arbejder i Kvindecenteret Isis i Kampala i Uganda. Hun har været en del af det researchhold, der har dokumenteret kvinders rettigheder under væbnede konflikter i Uganda og er tilknyttet det internationale Kvinder i Sort-netværk. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Lovløse Sverige

Svensk antologi giver spændende bud på hvorledes landet har – og burde have - reageret på terrorismen.

Af Majken Jul Sørensen

„Laglöst Land“ med undertitlen „Terroristjakt och rättssäkerhet i Sverige“ er en spændende bog om hvordan samfundet har reageret, burde have reageret og bør reagerer på terrorisme, som den der ramte USA den 11. september 2001.

Ti skribenter giver hver deres vinkel på hvordan 11. september har påvirket vores tænkning om sikkerhed, demokrati, menneskerettigheder, terrorisme, asylret og protester.

Med baggrunde som kriminologer, fredsforskere, jurister og historikere skriver de om hvad som egentlig skaber sikkerhed, hvordan terrorisme kan forstås, og hvor hurtigt opfattelsen af tidligere etablerede rettigheder har ændret sig.

Bogen er usædvanlig sammenhængende af en antologi at være. Forfatterne holder sig til temaet, og alle bidrag passer ind i en større sammenhæng, hvilket gør bogen yderst læseværdig.

Mange temaer går igen, hvilket bidrager til dette sammenhængende indtryk. Fx påpeger flere skribenter hvordan sikkerhedsbegrebet blev udvidet til ukendelighed efter Sovjetunionens opløsning, så militæret kunne forklare sin egen eksistensberettigelse.

En anden kommentar som går igen, er hvordan vi er gået fra at betragte terrorisme som kriminelle handlinger, der skal opklares af politiet, til at blive begivenheder, der kræver militær indsats.

Der er også flere som viser, at 11. september ikke frembragte noget radikalt nyt, men satte ekstra fart i en proces, som allerede havde været i gang et stykke tid. Trofaste læsere af dette blad vil genkende navnet Jørgen Johansen, som også har givet sit bidrag til bogen. Han sætter terrorismen ind i en større sammenhæng, og påpeger hvordan USA slipper af sted med at omdefinere visse begreber.

„Selvforsvar“ er fx ikke længere noget, som bruges som en direkte reaktion på et angreb, men noget man kan gøre forebyggende. Jørgen Johansen viser også hvordan troen på, at militære interventioner er det rette svar på alle trusler, er vokset til forbløffende dimensioner.

Nogle kapitler som specielt omhandler svenske forhold virker måske irrelevante for en dansk læser, men på mange punkter er det den samme bølge, der har gået over hele Europa, inklusiv Sverige og Danmark.

Så selvom et kapitel handler om en konkret sag, hvor to mænd blev udleveret til Egypten, selvom de søgte asyl i Sverige og risikerede at blive udsat for tortur ved udleveringen, så kunne denne sag sikkert lige så godt være forekommet i Danmark.

Også her kobles spørgsmålet om flygtninge ikke længere til individuel ret til beskyttelse mod forfølgelse, men hellere til hvorvidt de er en trussel mod landets sikkerhed.

Skal jeg sige noget kritisk om denne bog, så bliver det at visse kapitler er meget teoretiske og tager for givet, at læseren husker detaljer om begivenheder der ligger 2-3 år tilbage i tiden.

Fx handler et kapitel om volden i Göteborg i forbindelse med EU topmødet juni 2001, men selv jeg, som var i Göteborg den gang, husker ikke præcis hvad der skete på hvilke dage. Så en kort uddybning af selve begivenhederne havde været en fordel i dette tilfælde.

Personlig var jeg mest fornøjet med at læse Stellan Vinthagens kapitel „Motståndet mot den nya världsordningen“, som analyserer hvordan modstanden mod krigen i Irak og den globaliseringskritiske bevægelse er blevet mere og mere sammenvævet.

Det er opløftende at læse om hvordan handlingsrummet for aktivisterne på nogle punkter er blevet større gen-

nem globale kontakter, og hvordan international solidaritet også vokser.

På andre punkter er handlingsrummet mindsket i takt med at også modstanden mod krig ses som en potentiel sikkerhedsrisiko eller „lavintensiv terrorisme“, som det sågar er blevet kaldt.

Vinthagen præsenterer kort en række nye og gamle protestformer og vurderer deres styrke og svage sider. Hver for sig virker de nogle gange ubetydelige og nytteløse, men set i denne større sammenhæng tegner der sig et mønster af protest som vokser og omfatter flere og flere grupper i samfundet, ikke kun Tordenskjolds „soldater“.

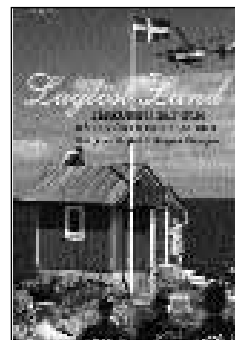
Før optimismen stiger én til hovedet, er det dog værd at huske, at selvom vi før Irak krigen så verdenshistoriens hidtil mest omfattende protester, så fik det ikke Bush & Co. til at ryste på hånden.

Fredsbevægelsen har endnu meget at lære om effektiv kommunikation med magthaverne, og kan ikke kalde sig „ægte“ global før endnu flere ekskluderede og marginaliserede grupper i verden også kan føle, at de hører hjemme i denne „bevægelsernes bevægelse“.

Alt i alt en meget læseværdig bog, som jeg tror mange med interesse for menneskerettigheder, krig og sikkerhedspolitik vil have glæde af at læse.

„Laglöst land: Terroristjakt och rättssäkerhet i Sverige“.

Redigeret af Janne Flyghed & Magnus Hörnqvist. Forlaget Ordfront. Stockholm 2003.

Orden og terror

To bøger søger at beskrive en verden i voldsom forandring, domineret af USA.

Af Tom Vilmer Paamand

To danske universitetsfolk beskriver USAs store rolle fra hver sin vinkel. Det er Rune Engelbreth Larsen med „Terrormyten og det amerikanske imperium“ og Lars Erslev Andersen med sin „Den amerikanske orden“.

Rune Engelbreth Larsen er som forventet den mest kritiske. Hans bog rummer en gennemgang af nutidens globale konfliktområder, og vier solide afsnit til henholdsvis Mellemøsten, Balkan og Irak.

Afsnittene er flot garneret med beskrivelser og citater, ofte af begivenheder, som nuværende regeringer forsøger at få os alle til at glemme.

Rune Engelbreth Larsen ripper op i ubekvemme ting som terrorgrupperne Irgun og Stern, der blev ledet af Menachem Begin og Yitzhak Shamir. Deres voldsomme brug af regulære terrorbomber i Palæstina i 40'erne har ikke hindret, at de senere blev respekterede statsmænd.

De ubehagelige minder rammer også palæstinenserne. Deres terror er langt mere kendt, men det er et grimt synderregister at læse. PLO og Hamas har bestemt ikke satset på ikkevold, men i stedet på en parole som: „Der er ingen civile. Der er ingen uskyldige.“

Blodbadet fortsætter i Jugoslavien, hvor de forskellige befolkningsgrupper til slut ikke har ret meget at være stolte af. Lige som Palæstina er Balkan et omstridt område, som mange føler at de har gudgivne rettigheder til.

De mange nøje tilrettelagte massakrer og provokationer opremses, hvor det ofte fortsat er omstridt, hvem der reelt var de skyldige. Fokus er her netop på disse dygtige løgne, der uden tilstrækkeligt modspil fik lov til at styre både verdensopinion og regeringer.

Det var uhyggeligt nemt at starte en borgerkrig mellem hidtil så gode naboer, og der er fortsat gjort alt for lidt at lære af det.

Løgnene er også i front i afsnittet om Irak, hvor den seneste krig er med. Helt frem til den omhyggeligt arrangerede jubel, da medierne kan vise „det irakiske folk“ styrte en statue af Saddam Hussein.

Afsnittet bruges også til at vise udviklingen mod USAs nye kurs, hvor en gryende og mest europæisk opposition må se USA gå i krig uden om sine sædvanlige NATO-partnere. Her er gode kildelister for de interesserede – og ikke meget nyt for den vågne læser, der selv kan huske et par måneder bagud.

Sidste del beretter om civilisationernes sammenstød og det liberale samfunds sejr – eller rettere, det er en kritik af denne tankegang. Afsnittet handler om Islam, og er meget teoretisk med diskussioner af diverse forfatters bøger. Det er vel her, at erfaringerne fra konfliktområderne krystalliseres, så en samlet forståelse af det hele falder på plads. Rune Engelbreth Larsen er jo kendt som et filosofisk menneske med en humanistisk vision, men er vist blevet rådet til at indskrænke sig her.

Bogen ender derfor lidt pludseligt med nogle hurtige afsluttende ord om, at der jo skal være plads til os alle sammen – men inden da er jeg blevet godt informeret og har fået opfrisket en del nyere historie.

Afbalanceret skråsikkerhed

Lars Erslev Andersen praler selv med, at han både beskyldes for uamerikansk virksomhed og for at være CIA-spion – og dermed vel rammer meget godt i midten. Det gør han også. Bogen „Den amerikanske orden“ er helt fri for agitatoriske herresving som Rune Engelbreth Larsens, men rummer alligevel en hel del ret skråsikre vurderinger.

De er velargumenterede og virker overbevisende.

Lars Erslev Andersen er heldigvis ikke mere skråsikker, end at han kan indrømme fejl – og har over for mig

rettet sin version af myten om de såkaldt „udsmidte“ våbeninspektører i Irak 1998.

Lars Erslev Andersen har ikke den seneste Irak-krig med her, men fokuserer på Mellemøsten med en udtømmende historisk gennemgang.

Under kampen mod terror har USA allieret sig med en række regimer, der ikke virker meget hyggeligere, end de udpegede skurke. Det er Lars Erslev Andersen ikke begejstret for.

Også han analyserer teorien om civilisationernes sammenstød, som George W. Bush' politik er stærkt præget af. Og viser, at de forebyggende angreb ikke er nogen ny politik, men blev brugt også af Bill Clinton, der han bombede i Afghanistan og Sudan – på lige så usikre efterretninger, som nu.

Han tror heller ikke på, at strategien med forebyggende angreb, der ofte sker på tværs af tidligere allierede og uden FN-opbakning, vil føre til noget godt.

Også han stopper lissom i utide, da de rigtigt konstruktive og fremadrettede tanker skal lægges frem. Men det er forståeligt, at regering og medier bruger forfatteren som Mellemøstenekspert, for det er ellers et solidt og grundigt arbejde, tilstræbt afbalanceret.

Rune Engelbreth Larsen: „Terrormyten og det amerikanske imperium“ Tidernes Skifter, 2003.

Lars Erslev Andersen: „Den amerikanske orden – USA og det moderne Mellemøsten“. Aschehoug, 2003.

Fredsgavl

I AMKs hovedbestyrelse er vi enige om, at det kunne være morsomt og nyttigt med et rigtigt gammeldags gavlmaleri med et fredsmotiv, og vi er rede til at ofre, hvad der skal til af materialer og løn til en kunstner.

Før vi går videre med sådanne planer, vil det jo være rart at råde over en gavl.

Vi vil derfor spørge læserne af Ikkevold, om de kan tilbyde en velegnet gavl til et fredsmaleri, som kan ses fra gaden. Det behøver ikke være på Kystvejen i København eller Århus – en mere ydmyg adresse er fin nok.

Jens Thoft havde i en årrække et sådant gavlmaleri på sit hus i Thunøgade i Århus, og det blev ofte brugt på pressefotos, som skulle vise hvor moderne byen var.

Også din gavl vil blive berømt!

Prøv at gå ud i solskinnet, og se på din mur mod gaden, om den ikke ville se flot ud med kunstnerisk udsmykning. Hvis du har mod på projektet, så kontakt:

Geert Grønnegaard på 5752 8250

Militære efterladenskaber

I foråret 2002 købte Ringsted kommune en tidligere artillerikaserne midt i byen af staten. Pris 30 millioner kroner, som tilfaldt forsvarret direkte.

Kasernen var fra 1913 og havde også i militær henseende ligget skørt, fordi placeringen midt på Sjælland var uheldig. Man kunne ikke øve sig med de store kanoner, men var nød til at køre alt det tunge udstyr over det halve land til Jægerspris eller Oxbøl, hvis der skulle skydes.

De fleste af kasernens stab var pendlere og boede i andre byer, så betydningen for Ringsted som værtsby var nærmest negativ, når de svære køretøjer havde slidt på vejnettet.

Nostalgien var til gengæld endeløs, når nu endelig arealet i dyre domme er blevet civilt område. Det lokale hjemmeværn har beholdt et ganske lille hjørne på en særlig matrikel, men kan ikke dy sig for på alle hverdag at hejse det militære splitflag på den

De store har deres Stalingrad, og andre et Waterloo.

Hvor folk kommer til for at mindes så frygtelig krig og gru.

Københavnere cykler forbi Niels Juel, for han var en søhelt og stjerne.

Ringsted vil også smage af fugl, for dér lå da engang en kaserne.

kommunale flagstang.

Ydermere skal kommunen udstykke området til institutioner og boliger, og de vil nu meget ivrigt navngive de nye

gader „Bataljonen“ og „Ravelinen“ og sågar „Oberst Hackels Allé“ - bare det lugter lidt af krudt.

Seneste skud fra sagen om den gamle kaserne er, at forsvarret forsøger at løbe fra deres ansvaret for blyforurening på den tidligere skydebane. Hvis al den forurenede jord skal sies for blyhagl, kan det blive en udgift på mange millioner.

Salgsdokumentet angiver ellers præcist, at oprydning påhviler sælgere, og det er jo forsvarret. Men Forsvarsministeriet mener, at de har ryddet tilstrækkeligt op, og har vel lært af storebror i Pentagon fra oprydningen ved Thulebasen - at lidt jord henover, er færdigt arbejde!

Geert Grønnegaard

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på – og send ind.

Jeg ønsker at:

- blive medlem af AMK
 få flere oplysninger om AMK
 få oplysninger om militærnægtelse
 få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
 abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
 give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
 købe emblemet „det knækkede gevær“ for 20,- kr
 købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Aldrig Mere Krig

Aldrig Mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning – derfor er Aldrig Mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, – det er livet, det drejer sig om og den „sag“ forældes ikke.

Aldrig Mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig Mere Krig er dansk af deling af Krigsmodstandernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance – bliv medlem af Aldrig Mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af:

Arne Hansen, Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Majken Jul Sørensen, Peter Henning, Tom Vilmer Paamand og Frands Wisbech.
Ulla Røder er suppleant.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med Geert Grønnegaard som ordfører og Hanna Lindstrøm som kasserer.

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard, Majken Jul Sørensen og Tom Vilmer Paamand.

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator).

Redaktionsudvalg: Tom Paamand (koordinator).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig Mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028

Finn Held, Aprilvej 24
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965

Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Haakon Larsen, Skovbrynet 5
3450 Allerød, tlf. 4817 2735

Birte Wagner, Bavnebjergspark 71
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A
3520 Farum, tlf. 4495 9141

Else Dam, Smallesund 2
3700 Rønne, tlf. 5695 5404

Geert Grønnegaard, Leragervej 8
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangbro
4400 Kalundborg, tlf. 5950 7429

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13
5750 Ringe, tlf. 6262 3617

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63
6600 Vejen, tlf. 7536 2201

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4
6880 Tarm, tlf. 9737 3163

Ulrik Hansen, Rønnen 8
7120 Vejle Ø, tlf. 7571 1020

Frands Wisbech, Ginnerupvej 5B
7860 Spøttrup, tlf. 9756 3040

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A
8000 Århus C, tlf. 8611 2177

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679

Tom Vilmer Paamand, Resendalvej 16, Resenbro
8600 Silkeborg, tlf. 5051 0328

Tine Forchhammer, Gadebakken 15
8660 Skanderborg, tlf. 8692 6205

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild
9520 Skørping, tlf. 9839 1663

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542